

OPŠTINA NIKŠIĆ

NIKŠIČKO POZORIŠTE

Ministarstvo
kulture
i medija

MEĐUNARODNI FESTIVAL GLUMCA

Nikšić 2025.

16 – 21. novembar

BILTEN

**„SVAKO JE SJENA
SEBE SAMOG“** Šekspir

... Ko je ko na Festivalu ...

SAVJET FESTIVALA:

Janko Jelić, predsjednik
Radinko Krulanović, član
Tanja Raičević, član
Vujadin Nikčević, član
Rako Urošević, član

DIREKTOR FESTIVALA

Radinko Krulanović

SELEKTOR FESTIVALA

Miloš Latinović

ŽIRI FESTIVALA

Dara Džokić, predsjednica
Irfan Mensur, član
Slobodan Ninković, član

ŽIRI ZA DODJELU NAGRADE *VELJKO MANDIĆ*

Stevan Koprivica, predsjednik
Vladimir Đuričić, član
Vladan Gajović, član

MODERATOR

Radisav Jevrić

GLAVNI ORGANIZATOR

Tanja Perišić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Sandra Gardašević

NAGRADE FESTIVALA:

Grand prix za najbolju mušku ulogu
Grand prix za najbolju žensku ulogu
Grand prix za najbolju epizodnu mušku ulogu
Grand prix za najbolju epizodnu žensku ulogu
Grand prix za najbolji partnerski odnos na sceni

ORGANIZATOR I PRODUCENT

JU Nikšićko pozorište

POKROVITELJI

Ministarstvo kulture i medija
Opština Nikšić

Prijatelji Festivala:

Nikšić 2030 Evropska prestonica kulture, RTV NK, RTCG, Opština Plužine, Turistička organizacija opštine Nikšić, EPCG, NLB BANKA, Pivara *Trebjesa*, Hotel *Jugoslavija*

Prodaja ulaznica

Biletarnica Nikšićkog pozorišta, od 10.00 do 20.00 h
Tel. 040/213 566; 069/490 198

Pogledajmo u oči Dionisa

Može li pozorište čuti poziv za pomoć koji nam naša vremena upućuju u svijetu osiromašenih građana, zaključanih u ćelijama virtuelne stvarnosti, ukopanih u svoju privatnost koja ih guši? U svijetu robotizovanih života unutar totalitarnog sistema kontrole i represije na svim poljima života?

Da li je pozorište zabrinuto zbog ekološke destrukcije, globalnog zagrijavanja, masovnog gubitka biodiverziteta, zagađenja okeana, topljenja glečera, sve češćih šumskih požara i ekstremnih vremenskih nepogoda? Može li pozorište da postane aktivni dio ekosistema? Pozorište već godinama svjedoči uticaju čovjeka na planetu, ali ne nalazi način da se suoči s ovim problemom.

Da li je pozorište zabrinuto zbog stanja svijesti koju oblikuje 21. vijek u kojem se ljudima manipuliše zbog političkih i ekonomskih interesa, uz pomoć medija i kompanija koje oblikuju mišljenje? Društvene mreže, koliko god da olakšavaju komunikaciju, postale su njen veliki alibi, jer pružaju potrebnu sigurnu distancu od Drugog? Sveprožimajući strah od Drugog, drugačijeg, Stranca, dominira našim mislima i djelima.

Može li pozorište funkcionisati kao radionica za suživot različitosti, ne zanemarujući krvareću traumu? Krvareća trauma nas poziva da rekonstruišemo mit. I, riječima Hajnera Milera: „Mit je agregat, mašina kojoj se uvijek mogu priključiti nove i različite mašine. On prenosi energiju sve dok rastuća brzina ne eksplodira u kulturnom polju“, a ja bih dodao – i u polju varvarstva.

Mogu li reflektori pozorišta osvijetliti društvenu traumu i prestati da zavaravajuće osvijetljavaju sami sebe? Pitanja koja ne dozvoljavaju konačne odgovore, jer pozorište postoji i opstaje zahvaljujući neodgovorenim pitanjima. Pitanja koja pokreće Dionis, prolazeći kroz svoje rodno mjesto, orkestar antičkog pozorišta, i nastavljajući svoje tiho izbjegličko putovanje kroz ratne pejzaže, danas, na Svjetski dan pozorišta.

Pogledajmo u oči Dionisa, ekstatičnog boga pozorišta i mita, koji spaja prošlost, sadašnjost i budućnost, djeteta dvaput rođenog – od Zeusa i od Semele, nosioca fluidnih identiteta, ženskih i muških, gnjevnih i blagih, božanskih i životinjskih, na granici između ludila i razuma, reda i haosa, akrobate na granici života i smrti.

Dionis postavlja suštinsko ontološko pitanje: „O čemu se tu zapravo radi?“ – pitanje koje stvaraoca podstiče na sve dublje istraživanje korjena mita i mnogostrukih dimenzija ljudske enigme.

Potrebni su nam novi načini pripovijedanja usmjereni ka njegovanju sjećanja i oblikovanje nove moralne i političke odgovornosti, kako bismo izašli iz višestruke diktature savremenog srednjeg vijeka.

(Teodoros Terzopoulos, grčki reditelj, pedagog, pisac, autor ovogodišnje poruke za Svjetski dan pozorišta - 27. mart).

Program Festivala

16. 11. (nedjelja)
Nikšićko pozorište, 20. 00 h

Svečano otvaranje XXI Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2025 i dodjela Nagrade Veljko Mandić

Lana Bastašić
UHVATI ZEKA
Narodno pozorište Sarajevo i Scena MESS

Režija: **Lajla Kaikčija**
Dramatizacija: **Nedžma Čizmo**
Kostimografija i scenografija: **Sabina Trnka**
Dizajn svjetla: **Moamer Šaković**

Igraju:
Amra Kapidžić (*Lejla*), **Vedrana Božinović** (*Sara*), **Una Kostić** (*Lejla iz prošlosti*), **Ana – Marija Tomić** (*Sara iz prošlosti*), **Mak Čengić** (*Armin*), **Dino Bajrović** (*Majkl, Gospođa Knežević, Profesor, Sarin otac, Dejo, Spomenik Ranka Šipke*)

Off program:
Razgovor o predstavi (22.00 h) / PRESS sala (desni foaje Nikšićkog pozorišta)

17. 11. (ponedjeljak)
Nikšićko pozorište, 20.00 h

Branimir Šćepanović
ISKUPLJENJE
Srpsko narodno pozorište Novi Sad

Režija: **Veljko Mićunović**
Dramatizacija i dramaturgija: **Slobodan Obradović**
Scenografija: **Zorana Petrov**
Kostimografija: **Marina Sremac**
Izbor muzike: **Veljko Mićunović**

Igraju: **Boris Isaković, Marko Marković, Marta Bereš, Nenad Pećinar, Jugoslav Krajnov, Marko Savić**

Off program: Razgovor o predstavi (22.00 h) / PRESS sala (desni foaje Nikšićkog pozorišta)

18. 11. (utorak)
Nikšićko pozorište, 20.00 h

Dušan Kovačević
UDOVICA ŽIVOG ČOVEKA
Zvezdara Teatar Beograd

Režija: **Dušan Kovačević**
Scenografija: **Vladislava Munić Kanington**
Kostimograf: **Dragica Laušević**

Igraju: **Jelena Đokić** (*Marta*), **Sunčica Milanović** (*Tereza*), **Nela Mihailović** (*Sofija – Soja*), **Miodrag Krstović** (*Vojin – Voja*), **Anđelika Simić** (*Nana*), **Dušan Tomić** (*Bata*)

Off program:
Razgovor o predstavi (22.00 h) / PRESS sala (desni foaje Nikšićkog pozorišta)

19.11. (srijeda)
Nikšićko pozorište, 20.00 h

Rostand/Taufer/Đikanović
CYRANO
Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu

Režija: **Vito Taufer**
Dramaturgija: **Vesna Đikanović**
Scenografija: **Urša Vidić**
Kostimografija: **Alan Hranitelj**
Autori muzike: **Damir Martinović Mrle i Ivanka Mazurkijević**
Dizajnerka svjetla: **Vesna Kolarec**
Učitelj mačevanja: **Lovro Buva**
Kiparski radovi: **Ivan Duić**
Asistentkinja kostimografa: **Žarka Krpan**

Igraju: **Karlo Mrkša** (*Cyrano de Bergerac*), **Helena Minić Matanić** (*Roksana*), **Marinko Leš** (*Christian De Neuville*), **Pavle Matuško** (*Grof de Guiche*), **Lovro Rimac** (*Le Bret*), **Robert Španić** (*Kardinal*), **Filip Eldan** (*Ragueneau, Pekar*), **Nikša Eldan** (*Valvert, Vojnik, Markiz, Kadet – Mušketir*); Članovi Kazališnog studija mladih – **Petar Burek** (*Kapucin za vjenčanje, Kadet – Mušketir*), **Benjamin Bencek, Borna Loborec, Nikša Premuž, Martin Gregurić i Vlaho Srijense** (*Kadeti-mušketiri, Markizi, Vojnici na frontu, Kapucini, Pekari*)

Off program: Razgovor o predstavi (22.00 h) / PRESS sala (desni foaje Nikšićkog pozorišta)

Program Festivala

20. 11. (četvrtak)
Nikšićko pozorište, 20.00 h

Nije direktno baziran na Euripidovoj tragediji, ali je njom inspirisan
PREDMET MEDEJA
Crnogorsko narodno pozorište Podgorica i JU
Kulturni centar Bar

Režija i idejno rješenje: **Diego de Brea**
Dramaturgija: **Kata Đarmati**
Scenografija: **Diego de Brea**
Kostimografija: **Lina Leković**
Dizajn svjetla: **Diego de Brea, Dejan Kalezić, Sreten Milošević**
Obrada zvuka: **Filip Radević**
Video i foto-materijal: **Duško Miljanić, Vukša Vujošević**
Scenski govor: **Dubravka Drakić**
Asistent dramaturgije: **Sergej Pavlović**
Asistentkinja kostima: **Maša Mirković**

Igraju: **Nada Vukčević (Medeja), Jovan Dabović (Kreont), Luka Stanković (Jason), Jelena V. Đukić (Žena), Ivona Raković (Kreontova kćerka), Predrag Pavićević (Kerber)**

Off program: Razgovor o predstavi (22.00 h) /
PRESS sala (desni foaje Nikšićkog pozorišta)

21. 11. (petak)
Nikšićko pozorište, 20.00 h

Dodjela nagrada i svečano zatvaranje 21. Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2025

Predstava u čast nagrađenih

Kabare
DOBRA STARA VREMENA
Agencije *Impressario & Colonna* Beograd

Režija: **Rade Marjanović**

Igraju: **Rade Marjanović, Tanja Bošković, Stevan Piale**
Klavijska pratnja: **Tanja Radunović**

MEĐUNARODNI FESTIVAL GLUMCA
Nikšić 2025.

16 – 21. novembar

Čudno mesto što se teatar zove

Teatar – to čudesno mesto, taj magijski prostor, krug ili kvadrat, sa svodom od zvezda ili crnila trošnog plafona, s mirisim jakim i bojama zagasitim – u kojem utočište pronalaze brbljivi heroji i pritajene kukavice, izgubljeni snovi, podcenjene ljubavi i velike tajne, čuva nas, već vekovima, od zabluda o veličini i značaju našeg sopstva – nudeći i odgovor i utehu. Tako, pozorište, živi s nama već vekovima, otporno na naše hirove i mane, kao iskusni starac, koji zna da će se besna mladost kada se obesno istutnji, vratiti kući, pod krilo, za savet i podršku.

U svečanosti teataru, pre svega treba uživati, jer jedinstvena je to i neponovljiva dominacija lepote i mudrosti, obraćanja koja nam podasti-

re, recimo, Rostand, kroz svog Sirana ili Euripid posredstvom Medeje. Ali, na bregu, na uzvišicama gde su upriličeni ti događaji, osmišljeni za publiku koja je trebala da ih doživi, narastali su izdanci novih storija. Pronašli smo ih kod Branisava Šćepanovića, Dušana Kovačevića i Lane Bastašić – i sada vam nudimo jake mirise izdaje života, prigušene tragike, gorke plodove istrošene ljubavi ili kutije u kojima je spakovana nesnađenost u prostoru kojim se omeđuje vreme. Sve to je teatar – najgeniozniji čovekov kompromis sa samim sobom – i mnogo toga još komičnog i tužnog, o kojima simbolički svedoče one dve maske, koje su često naš jedini znak.

Teatar kao i svaki od nas – pozorišnih i inih ljudi – ima svoju proslavu – festival, na koju su pozvani svi, bez izuzetka, s darovima ili bez njih, al sa srcem koje je spremno za buku i bes, za jedva čujan šapat u kojem se krije zlatna nit mudrosti i ljudske valjanosti.

Zbog toga smo tu – na ovom čudnom mestu što se teatar zove – sad i uvek.

(Autor teksta je poznati srpski književnik i direktor *Bitef* teatra)

Latinović: U svečanosti teataru, pre svega treba uživati

Intervju povodom: selektor Festivala, Miloš Latinović

Crna Gora ima prostora za teatarsku magiju

• Pronaći dobre predstave u kojima nastupaju umetnici čiji je rad atraktivan, i o kojima odlučuje kompetentan žiri, nije lako. Trudio sam se da povežemo dve obale reke, da imamo dobar Festival za probirljivu publiku i da Žiri ima o čemu da odlučuje.

Međunarodni festival glumca prepoznatljiva je pozorišna smotra u Crnoj Gori i zemljama regiona. Ta smotra, kroz razvojnu genezu, konceptijski u cjelini je bila i ostala posvećena Njegovom visočanstvu GLUMCU. Pozorište je počelo od GLUMCA i od antičke Grčke pa do danas, ono ne može bez GLUMCA. Značaj ovog Festivala za GLUMCA kao glavnog izvo-

Dok kiše jesenje tutnje i možda negdje naziru se novembarske slutnje, u *Nikšićkom pozorištu* kroz bogat umjetnički izraz repertoara *Međunarodnog festivala glumca*, teatarsko Nebo otklanja slutnje, odgovarajući i postavljajući nova pitanja. Na ljestvici ljudskog duha, razgovor je početak stvaranja, iako nekad *U početku bješe riječ. Riječ po riječ* sa ovogodišnjim selektorom 23. izdanja *Međunarodnog festivala glumca*, književnikom Milošem Latinovićem, o kolovratu antike i današnjice u beskrajnom svijetu GLUMCA od koga je sve počelo.

dača dramske umjetnosti, kao i njegov značaj i uloga u kulturi i društvu uopšte?

Tespis je moj omiljeni glumac, možda zbog toga što je bio i pisac i reditelj, te je tako kompletirao teatarsko „sveto trojstvo“, ali je i osvojio srca građana drevne Atine i njegove domovine Grčke, te tako ostavio amanet ljubavi i poštovanja, koji i danas postoji između glumaca i publike. Video sam u svom veku i teatar bez glumaca – jer robote ipak ne mogu da stavim u taj kontekst, zanimljivo je ali ponekad deluje zastrašujuće – čak smo u Bitef teatru igrali dugo predstavu „Kao da kraj nije

sasvim blizu“, bez pomoći histriona i za pet gledalaca. Ipak cijenim da je budućnost pozorišta ono što je njegova bolja prošlost – glumac na sceni i publika pred njim, makar se vratili do Tespisovih kola na nekom trgu. U takvom svjetlu gledam na „Međunarodni festival glumca“ u Nikšiću, jer glorifikuje histrionska dostignuća, a otvoren je prema drugim sredinama i umetnosti koja nastaje i u prostoru čiji jezik ne razumemo. Na taj način poručuje da je jezik umetnosti, u ovom slučaju naše umetnosti teatra – univerzalan.

Umjetnost je univerzalna, a autentična kroz azbuke sopstvenih iskustava, nasleđa i uticaja. Prema ocijeni selektora Latinovića, *Međunarodni festival glumca* osoben je po konceptu koji ispunjava, a to je svetkovina gdje okuplja raznorodan svijet i donosi različite poglede na identičnu stvar. Pojavnost života i društva najdelikatnije sjenči svoje impulse na sceni, kroz jezik predstava.

Svako je sjena sebe samog, ovogodišnji je moto Festivala. Jesmo li spremni da prebiramo po hromatici sopstvene duše kroz teatar – najgeniozniji kompromis sa samim sobom?

Nismo. Ova civilizacija ne poznaje dušu. Ovde je sve novac, ali postoje ostrva u okeanu na kojima se može pronaći sreća, mir, misao, ali samo kao trenutak vremena. Jedno od njih je teatar, ali i on je samo kratkotrajna stanka u surovom maratonu stvarnosti.

Nikšić je dobio titulu *Evropske prestonice kulture* za 2030. godinu. Šta ta titula može donijeti **GLUMCU**, dramskoj umjetnosti u Crnoj Gori i *Nikšićkom pozorištu*?

Divna vest. Čestitke. Veliki domet, ali i značajna obaveza. Narod u Nikšiću ima veliku priliku da do 2030. godine radi, oblikuje, stvara, a posle do bar 2050. godine baštini, brine i čuva ono što su stvorili. To je zadatak, to je cilj, da posle Olimpijade ne ostanu zatravljena

Ove godine jezik dramskih komada raznobojan je i sveobuhvatan. Prvi put ste selektor Festivala u Nikšiću. Šta je bila polazna osnova u selekciji predstava?

Pronaći dobre predstave u kojima nastupaju umetnici čiji je rad atraktivan, i o kojima odlučuje kompetentan Žiri, nije lako. Nekada morate da žrtvujete neku predstavu, koja vam se dopadne i mislite da vredi, jer nema onaj element koji je predviđen festivalskim pravilnikom. Trudio sam se da povežemo dve obale reke, da imamo dobar Festival za probirljivu publiku i da Žiri ima o čemu da odlučuje.

borilišta. Nikšić je grad kulture, ali kulturni poslenici imaju obavezu da iskorače napred – prema selima, prema drugim gradovima u okolini. Prestonica kulture mora da „širi zarazu“, a ne da bude ohola i sebi dovoljna. Verujem u ljude iz Nikšića, jer moja dosadašnja iskustva tokom boravka u tom gradu su izuzetno pozitivna u odnosu na opredeljenje naroda da se Nikšić vaspostavi kao grad kulture. Naravno, u toj storiji za glumce ima mesta, a Crna Gora ima i ljude/umetnike i inspirativne prostore za stvaranje teatraske magije, pa tako verujem da će za pet godina Nikšić biti domaćin godišnjeg nacionalnog festivala na kojem će nastupiti i trupe iz Herceg Novog, Kolašina, Bara...

Milena Radonjić

Riječ predsjednika Savjeta Festivala, Janka Jelića

Odgovor je u pozorištu

mo protivnici postaćemo i neprijatelji zapar-
loženi u bezidejne kružoke jalovog intelektu-
alizma i još jalovijeg ideološkog elitizma. Ne-
stajaćemo svako u svom krugu propadanja,
odvojeni od živoga života i od života zaborav-
ljeni. Ako budemo saveznici između naše igre
i naše istine otvoriće se put ka izvoru ideja iz
kojih se se pišu i igraju najveće i najljepše priče
u kojima stoji i traje istorija svijeta. Neka naš
XXI Festival glumca bude korak na tom putu.

(Autor teksta je umjetnički direktor
Nikšićkog pozorišta)

Ako se pozorište rodilo iz potrebe za igrom, onda je ono odraslo u potrebi za istinom. Odnos između igre, kao stalne kreacije i dinamike našega duha i tijela, i istine, kao nepromjenjive konstante koja nas upućuje na viši smisao našeg postojanja, jeste sama suština pozorišta. U zapanjujućim uzletima civilizacije ovoga vremena kada se čini da će čovjekovo neživo djelo postati življe od svoga stvoritelja i da će se otrgnuti izvan čovjekove kontrole, dakle živjeće bez igre i izvan istine, prirodno se pitati ima li teatar ikakvu budućnost. Može li mu se desiti da bude napušten i pust od publike ili da bude satrven u najezdi novovremenih hordi? Odgovor nećemo naći nigdje drugo nego u samom pozorištu, na sceni i u gledalištu. Među ljudima koji pozorištem dišu, kroz pozorište misle i žive. Kroz osluškivanje šapata ideja koje se u pozorištu rađaju. Ako ima tih ideja i ako ima samo jedan ljudski glas da ih izgovara onda za pozorište ima nade i za njim još kako ima potrebe.

Naša borba da opstanemo počinje i završava se upravo među nama, pozorišnim ljudima. I njen ishod zavisi od toga da li ćemo u toj borbi biti protivnici ili saveznici. Ako bude-

Intervju povodom: Janko Jelić, predsjednik Savjeta Festivala

Života bez igre nema

• *Festival po svom umjetničkom i organizacionom kvalitetu stoji uvijek visoko, a kroz energiju ljudi koji ga pripremaju, uvijek se nađe način da ne bude uniforman, već da se uvijek pojavi kao osvježen i kao novi.*

• *Ako je Nikšić prestonica kulture, onda je Nikšićko pozorište prestonička rezidencija.*

En face sa bjelinom papira, susret je kom se **Umjetnik** istinski raduje. Raduje se beskrajnoj slobodi koju papir trpi, ali i granicama pod reflektorima zvijezda. *En face* sa bojama teatra susret je kom se **Publika** raduje. Raduje se beskrajnoj slobodi koju scena trpi, ali i porukama, pitanjima i odgovorima gdje se granice pod reflektorima zvijezda otvaraju. Te bezgranične granice povezuju **Pisca – Reditelja – Glumca** koji *en face* dočekuju **Gledaoca. Međunarodni festival glumca** već 21 godinu njeguje poseban odnos **Čovjeka i Umjetnosti, Umjetnika i ostatka Svijeta** u Nikšiću, gdje tih dana sve liči na jednu veliku literaturu, koja se živi. To znalački primjećuje i skicira prvenstveno predsjednik Savjeta Festivala i umjetnički direktor **Nikšićkog pozorišta, Janko Jelić**, kroz svoj osvrt na dosadašnja izdanja Festivala i njegovom značaju za dramsko stvaralaštvo u zemlji i regionu, kao i producersku i repertoarsku politiku **Nikšićkog pozorišta**.

Međunarodni festival glumca je tokom dvije decenije trajanja postao centralni događaj u Nikšiću, ne samo po pitanju pozorišne i kulturne djelatnosti, već i kao jedan mnogo širi fenomen susreta ljudi iz različitih sredina, različitih identiteta i

poetika. Pomalo je zadržavajuće koliko je široko polje obuhvatio iz jednog relativno malog grada i relativno malog pozorišta. Takođe je divna i činjenica da Festival po svom umjetničkom i organizacionom kvalitetu stoji uvijek visoko, a kroz energiju ljudi koji ga pripremaju, uvijek se nađe način da ne bude uniforman, već da se uvijek pojavi kao osvježen i kao novi. Na to smo s razlogom ponosni i dobili smo onaj lijepi spoj tradicije koja zrači sigurnošću i osjećaj da svaki put nudimo nešto novo i neponovljivo. Na Festivalu imamo priliku da dočekamo najbolje glumce i najbolje predstave, najveća pozorišta. Imamo sreću da u tim susretima učimo od najboljih i da sa tim najboljima ostvarujemo saradnju, usvajamo ideje i bivamo prihvaćeni u zbilja referentno umjetničko društvo. Zahvaljujući našem domaćinstvu na našem Festivalu dobili smo pozive da i sami putujemo i budemo gosti i učesnici na velikim pozorišnim smotrama širom prostora bivše Jugoslavije. Iz ove perspektive se čini da ćemo čak i te granice preći u ne tako dalekoj budućnosti.

Koju će **Istinu** ovogodišnje izdanje Festivala predložiti ljubiteljima dramske umjetnosti?

Festival će prije svega donijeti istinu glumačke igre. Istinu o tome da je igra nasušna potreba čovjekova i da života bez igre nema. Pozorište je mjesto koje vječito potvrđuje da se mi često više igramo, nego što bilo šta drugo radimo. Da smo svi mi velika djeca koja ne umiju ili ne žele da izađu iz svoga djetinjstva čak ni onda kada uđemo u zrele ili u pozne godine. Svakako da ćemo na ovogodišnjem Festivalu vidjeti i igru dilema koje se tiču pitanja opstanka teatra u savremenom dobu. Čućemo pitanje smisla teatra i pi-

tanje povratka izvornim i klasičnim formama, idejama i motivima. Biće tu još mnogo umjetničkih istina i to onih koje su iznenađujuće i neočekivane. Baš zbog tog neočekivanog ovaj Festival vrijedi.

Koja je zajednička nit svih predstava sa festivalskog repertoara?

Cijenim da je to svakako povratak nekim klasičnim izvorima i temama, ali to je mnogo bolje pitanje za selektora Miloša Latinovića. Imamo sreću da nam ovogodišnju selekciju radi jedan vrsni poznavalac teatra, poznavalac književnosti i pisac prije svega. Njegov literarni senzibilitet je od presudnog značaja za našu ovogodišnju festivalsku poetiku i politiku. Kada se pisac vrati u pozorište, onda se i pozorište vraća svojim književnim korijenima i zbog toga smo jako srećni.

na energija kojom cijeli grad diše. O Festivalu se priča na neočekivanim mjestima i nivoima. Prepričavaju se predstave, licituje se o mogućim nagradama. Sve liči na jednu veliku živu literaturu, ali ne onu koja se piše, već se živi.

Nikšić je postao Evropska prestonica kulture za 2030. godinu. Mjesto i uloga Nikšićkog pozorišta i već prepoznatljivog Festivala u tome značajnom projektu?

Izgleda da je tu u pitanju jedna predodređenost Nikšića da bude prestoni grad. Da se podsjetimo, krajem XIX vijeka, Nikšić je podizan kao buduća prestonica Crne Gore, ali turbulentna vremena i burni događaji to su osujetili. Ipak, prestonički duh je opstao i tako se desilo da iz godine u godinu mi bivamo sve svjesniji svoje prestoničke uloge kad je u pitanju

Šta je ono što Vas ne samo kao umjetničkog direktora, nego i dramskog pisca posebno intrigira kod ovog Festivala?

Kod našeg Festivala uopšte intrigantno je to što u jednoj sedmici naš grad i naše pozorište postaju centar interesovanja umjetnika, novinara, političara i ljudi koji se čak i ne interesuju direktno za pozorište. U naše živote ulazi neka poseb-

kultura i umjetnost. Ova laskava titula koja je stigla iz jedne daleke evropske prestonice jeste prirodna posljedica svega onoga što se u ovom gradu radalo i stvaralo. Ako je Nikšić prestonica kulture, onda je Nikšićko pozorište prestonička rezidencija. Na to sam lično veoma ponosan.

Milena Radonjić

U takmičarskom programu pet predstava, šesta u čast nagrađenih

Festival GLUMCU u čast

Medunarodni festival glumca - Nikšić 2025 održaće se od 16. do 21. novembra, pod sloganom *Svako je sjena sebe samog*. Po odabiru selektora, Miloša Latinovića, u konkurenciji za nagrade takmičiće se glumci pet predstava vodećih pozorišta iz Crne Gore i zemalja regiona, dok će šesta biti izvedena u čast nagrađenih. Festival će na prigodnoj svečanosti otvoriti glumica **Dara Džokić**, predsjednica Žirija. U svečanom dijelu programa ministarka kulture i medija **Tamara Vujović**, uručiće bijenalnu **Nagradu Veljko Mandić** ovogodišnjem laureatu, glumcu **Marku Bačoviću**. Učesnike i publiku u ime Opštine i organizatora pozdraviće predsjednik **Marko Kovačević** i direktor Pozorišta i Festivala **Radinko Krulanić**.

Takmičarski program počeće izvođenjem predstave *Uhvati zeca*, **Narodnog pozorišta Sarajevo** i *Scene MESS*. Predstava je rađena po tekstu **Lane Bastašić**, u režiji **Lajle Kaikčije**, a premijerno je izvedena 13. oktobra prošle godine u Sarajevu. U predstavi igraju: **Amra Kapidžić**, **Vedrana Božinović**, **Una Kostić**, **Ana Marija Tomić**, **Mak Čengić** i **Dino Bajrović**.

Drugog dana Festivala (ponedjeljak 17. novembar) obilježiće izvođenje komada *Iskupljenje*, **Srpskog narodnog pozorišta** iz Novog Sada. Predstava je nastala po romanu **Branimira Šćepanovića**, u dramatisaciji **Slobodana Obradovića** i novom, savremenom rediteljskom čitanju **Veljka Mićunovića**. Premijerno je izvedena 2. oktobra 2024. godine na sceni *Pera Dobrinović*. Uloge su povjerene: **Borisu Isakoviću**, **Marku Markoviću**, **Marti Bereš**, **Nenadu Pećinaru**, **Jugoslavu Krajnovu**, **Marku Saviću**.

Beogradski *Zvezdara teatar* na Festivalu glumca u Nikšiću predstaviće se trećeg dana smotre (utorak 18. novembar) sa dramom *Udovica živog čoveka*. Predstava je rađena po tekstu i režiji **Dušana Kovačevića**. Uloge tumače: **Jelena Đokić**, **Sunčica Milanović**, **Nela Mihailović**, **Miodrag Krstović**, **Anđelika Simić** i **Dušan Tomić**. Predstava je premijerno izvedena 6. oktobra 2024. godine.

Četvrtog dana Festivala (srijeda 19. novembar) na repertoaru je svjetski poznato djelo u stihovima - *Cyrano*, u produkciji **Hrvatskog narodnog pozorišta** iz Varaždina. Predstava je rađena po tekstu

Edmunda Rostanda, u dramaturgiji i adaptaciji **Vesne Đikanović** i **Vita Taufera**, koji potpisuje i režiju. Uloge tumače: **Karlo Mrkša**, **Helena Minić Matanić**, **Marinko Leš**, **Pavle Matuško**, **Lovro Rimac**, **Robert Španić**, **Filip Eldan**, **Nikša Eldan**, **Petar Burek**, **Benjamin Bencek**, **Borna Loborec**, **Nikša Premuž**, **Martin Gregurić** i **Vlaho Srijense**. Ovo djelo pred publikom je prvi put izvedeno 22. maja 2025. godine.

Predstava *Predmet Medeje*, **Crnogorskog narodnog pozorišta** i **Kulturnog centra Bar**, zatvoriće ovogodišnje izdanje takmičarskog dijela *Festivala glumca*, u četvrtak, 20. novembra. Ovo scensko djelo koje nije direktno bazirano na Euripidovoj tragediji, ali je tim djelom inspirisano, režirao je **Diego de Brea**, dok dramatisaciju potpisuje **Kata Đarmati**. U predstavi igraju: **Nada Vukčević**, **Jovan Dabović**, **Luka Stanković**, **Jelena V. Đukić**, **Ivona Raković**, **Predrag Pavićević**. Premijerno izvođenje bilo je 21. juna ove godine, na sceni **Crnogorskog narodnog pozorišta**, dok je barska premijera odigrana na *Ljetnjoj pozornici*.

Festivalski repertoar realizovaće se sa početkom u 20 sati. Razgovori o predstavama, koje će moderirati dramaturg i reditelj **Radisav Jevrić**, održaće se u **PRESS** sali (desni foaje) **Nikšićkog pozorišta**, sa početkom u 22 sata.

Proglasenje pobjednika i uručenje nagrada predviđeno je za petak (21. novembar) sa početkom u 20 sati. Nakon te svečanosti, u čast nagrađenih biće izveden kabare *Dobra stara vremena*, u režiji **Rada Marjanovića**. Uloge tumače: **Rade Marjanović**, **Tanja Bošković**, **Stevan Piale**. Ovaj kabare je prvi put izveden 2003. godine i odigran je više stotina puta na scenama u regionu i šire, a njegovi izvođači dobitnici su značajnih festivalskih nagrada.

Ko će od glumaca biti laurati ovogodišnjih nagrada odlučiće **Žiri Festivala** u sastavu: **Dara Džokić** (predsjednica), **Irfan Mensur** (član), **Slobodan Ninković** (član). Na Festivalu tradicionalno se dodjeljuje pet glumačkih nagrada: **Grand prix za najbolju mušku ulogu**, **Grand prix za najbolju žensku ulogu**, **Grand prix za najbolju epizodnu mušku ulogu**, **Grand prix za najbolju epizodnu žensku ulogu** i **Grand prix za najbolji partnerski odnos na sceni**.

Milena Radonjić

○ predstavama sa festivalskog repertoara

Uhvati zeca (Narodno pozorište Sarajevo i Scena MESS)

Univerzalna priča o prijateljstvu

Nakon svečanog otvaranja *Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2025* i dodjele *Nagrade Veljko Mandić*, koja se bijenalno i tradicionalno uručuje za doprinos pozorišnom stvaralaštvu, takmičarski program glumačke smotre počeo izvođenjem predstave *Uhvati zeca, Narodnog pozorišta Sarajevo i Scene MESS*.

Ova sveobuhvatna, slojevita, mirisna i uspomena obojena priča, nastala je po romanu **Lane Bastašić**, koji je dramatisovala **Nedžma Čizmo**. Režiju potpisuje **Lajla Kaikčija**. Kostimografija i scenografija djelo je **Sabine Trnke**. Za dizajn svijetla zadužen je **Moamer Šaković**, fotografiju **Velija Hasanbegović**, dok je dizajn plakata radio **Branko Vekić**.

U predstavi igraju: **Amra Kapidžić** (*Lejla*), **Vedrana Božinović** (*Sara*), **Una Kostić** (*Lejla iz prošlosti*), **Ana – Marija Tomić** (*Sara iz prošlosti*), **Mak Čengić** (*Armin*), **Dino Bajrović** (*Majkl*, *Gospođa Knežević*, *Profesor*, *Sarin otac*, *Dejo*, *Spomenik Ranka Šipke*).

Rediteljka **Lajla Kaikčija** u producentskoj knjižici naglašava da je rad na predstavi bio put isceljenja, kako ličnog, tako i kolektivnog.

Pokušali smo, Lanin, nevjerovatni roman, tu slojevitu priču, ispričati što jednostavnije, a sveobuhvatnije. Vođeni osnovnim motivom ženskog prijateljstva, progovaramo o ljubavi, sjećanjima, gubitcima, seksualnosti, prošlosti i sadašnjosti. Jureći zeca, upadali smo u vlastite

Foto: Narodno pozorište Sarajevo i MESS

Uhvati zeca u potrazi za identitetom

rupe sjećanja koja su nam pomagala da trčimo naprijed, nekada uz pomoć svijeće, a nekada u punom svjetlu. Stigli smo blizu kraja, pomiješanih osjećanja – radost, umor, tuga i olakšanje. Sada ovog Zeca puštamo među vas, publiku. Nadam se da će bar nekome pomoći u zacjeljenju. Meni jeste, posvećujem ga svojoj Majci, pojasnila je Kaikčija svoj rediteljski rukopis.

Dramaturškinja **Nedžma Čizmo**, istakla je da roman **Lane Bastašić** osvaja publiku zbog svoje iskrenosti, neposrednosti i brojnih drugih kvaliteta. Ona *pojašnjava da se u romanu stalno isprepliću prošlost i sadašnjost, te perspektive glavne junakinje kao djevojčice i odrasle žene.* Rediteljka je odlučila da različite glumice igraju likove u djetinjstvu i likove sada, što nam je otvorilo mogućnost i za scensko poigravanje sa perspektivama.

najbolje poznaje, ali i model na osnovu kojeg gradimo obrasce ponašanja za sve buduće prijateljske odnose. Mislim da je taj motiv ženskog prijateljstva u domaćoj književnosti i pozorištu nepravedno zapostavljen i mi smo ga pokušali sačuvati i njegovati u predstavi, apostrofira Čizmo. Ona dodaje da je adaptacija romana za pozorišnu scenu uvijek veliki izazov, ali da je istovremeno i uživanje pripovijedati ga pozorišnim sredstvima.

Kako je ova priča, veliko introspektivno putovanje glavnog lika, tako smo i svi mi krenuli na vlastito putovanje unutar sebe i nismo se vratili isti. Kada govorimo o gubitku, trauma, odsustvu identiteta i potrazi za istim, u kontekstu ovog djela, ne govorimo samo o individualnom iskustvu likova, nego o kolektivnom iskustvu Bosne i Hercegovine, na kraju, ovo je

Foto: Narodno pozorište Sarajevo i MESS

Predstava njeguje motiv ženskog prijateljstva

„Uhvati zeca“ je priča o prijateljstvu i načinu na koji nas ono oblikuje, ispunjava, umiruje, izaziva, ohrabruje i plaši u isto vrijeme. Priča smještena u vrijeme u kojem ljudi nestaju. Priča o potrazi za identitetom, ljubavi, dječijom nevinosti. O dvije mlade djevojke pred čijim očima će se stvarnost koju su poznavale raspršiti u milion dijelova, a one će od njih pokušati sastaviti barem neke poznate slike, kao što je fokusiranje na žensko prijateljstvo.

Taj odnos, prema ocjeni dramaturškinje Čizmo je *jedan od najvažnijih odnosa u životu svake žene, a posebno prijateljstva koja traju od djetinjstva i puberteta. Najčešće, u tim godinama, najbolja prijateljica jeste osoba koja nas*

priča i o njoj. Bosna, kao da je jedan od likova u ovom djelu, zbog toga je ova priča vrlo specifična, ali i univerzalna u isto vrijeme. Jedan od najvećih komplimenata za neko umjetničko djelo, jeste da inspiriše nastanak drugog umjetničkog djela. Nas je inspirisao roman, a nadamo se da će predstava inspirisati naše gledaoce, ili barem ohrabriti da slijede vlastitog zeca, ma koliko se strašnim činio pad u rupu sjećanja, zaključila je Čizmo.

Predstava *Uhvati zeca* rađena je uz podršku Fondacije za muzičke, scenske i likovne umjetnosti Sarajevo, a premijerno je izvedena 13. oktobra 2024. godine.

Slavojka Marojević

Upoznajte pozorišta sa festivalskog repertoara

Narodno pozorište Sarajevo i MESS – tradicija pozorišnog izraza

Današnja zgrada **Narodnog pozorišta Sarajevo** (bivša zgrada *Društvenog doma*) otvorena je početkom januara 1899. nakon dvije godine od početka radova na tom reprezentativnom zdanju, gdje su se u to vrijeme organizovale zabave, a povremeno su izvođene i pozorišne predstave. Kako navodi u svom „slovu“ o istoriji bosanskohercegovačkog nacionalnog Teatra, Mirela Latić, teatroložkinja i komparativistkinja, Dekretom od 17. novembra 1919. godine, predsjednik Narodne vlade Atanasije Šola osnovao je *Narodno pozorište za Zapadne oblasti*, kako je bio prvi naziv sadašnjeg **Narodnog pozorišta** u Sarajevu. Početak rada ove Ustanove vezuje se za godinu kasnije (27. novembar 1920). Hroničari navode da je *svečani čin otvaranja trajao tri dana uz mnogobrojnu publiku i zvanice*. Tadašnji načelnik Umjetničkog odjeljenja Ministarstva prosvjete u Beogradu, Branislav Nušić održao

je pozdravni govor koji je dočekan sa *burnim oduševljenjem*, a zatim su izvođeni muzičko-scenski programi. Sljedećih dana izvedene su i prve predstave – Nušićeva *Protekcija* (23. . 1921) i Molijerov *Uobraženi bolesnik*. Ovo Pozorište, sve do 1946. godine, svoj rad vezuje za dramsku djelatnost. Nakon osnivanja Opere i Baleta, unutrašnji prostori zgrade su adaptirani i prilagođeni radu tri ansambla. Repertoar je proširen naslovima operne i baletne literature. U svom stogodišnjem razvoju *Narodno pozorište* je postizalo značajne rezultate, ali je prolazilo i kroz teške istorijske periode, zajedno sa gradom Sarajevom.

Dugotrajan je bio put i razvoj glavne pozorišne kuće u Bosni i Hercegovini, čiji rad nije prestajao ni u najtežim, ratnim vremenima. Osim tri umjetnička ansambla, ogroman broj domaćih i stranih gostujućih umjetnika, kao i svi zaposlenici ove kuće, stvarali su i stvaraju istoriju Na-

Foto: Narodno pozorište Sarajevo

Zgrada Narodnog pozorišta u Sarajevu

rodnog pozorišta, učestvujući u razvoju domaće dramske književnosti i stalnim izgrađivanjem dramskog, opernog i baletnog repertoara. Otvaranjem vrata gostujućim umjetnicima, velikim brojem uspješnih gostovanja i nagrada, nacionalni Teatar BiH je dalo neprocjenjiv doprinos razvoju kulture grada i države Bosne i Hercegovine. Osim domaćih djela, na sceni *Narodnog pozorišta*, izvođena su i značajna djela klasične svjetske dramske, operne i baletne literature, kao i predstave savremenog, eksperimentalnog i istraživačkog izraza.

Dinamičniji razvoj ovog Teatra, cijeni teatrološkinja Latić, počinje dolaskom poznatog reditelja Dina Mustafića za direktora. U prilično umrtvljenu atmosferu Kuće na Obali, izazvanu pandemijom i nemogućnošću rada, Mustafić u funkciji novog direktora unosi novu energiju i niz promjena. Ponovo počinju aktivno raditi sva tri umjetnička ansambla, pripremajući premijere u povodu stote godišnjice Narodnog pozorišta Sarajevo (*Protekција, Prodana nevjesta, Žetva*). Raspisuje konkurse za stalne umjetničke direktore Opere, Drame i Baleta i na taj način stvaraju se preduslovi da se rad ove pozorišne kuće stabilizuje i da se otvore nove repertoarske mogućnosti. Posvećuje pažnju

nicima (*Umjetnik u gladovanju, Hasanaginica* itd). U saradnji sa Ministarstvom kulture i sporta Kantona Sarajevo i produkcijskim timom, NPS realizuje specijalni program *Kultura na ulice*, izmještajući posebne izložbe, programe i predstave Narodnog pozorišta u druge prostore u Kantonu Sarajevo, kao i na Pozorišni trg Susan Sontag (*Kosa, Potočarske sjene, Sjećanje na 8372, Sarajevo ljubavi moja, Biseri operne i operetne literature* itd), navodi Latić. Narodno pozorište Sarajevo radi i koprodukcijske predstave sa pozorištima iz BiH, Hrvatske i Srbije.

Internacionalni teatarski festival **MESS** osnovan je 1960. godine pod imenom *Festival malih i eksperimentalnih scena Jugoslavije*, od čega potiče skraćenica po kojoj je ova smotra i danas prepoznatljiva. Festival je osnovan na inicijativu Jurislava Korenića, jednog od najistaknutijih teatarskih reditelja sa ovih prostora u XX vijeku i spada u red najstarijih festivala Istočne i Jugoistočne Evrope. Koncipiran kao smotra jugoslovenskih teatar, svake godine se održavao u Sarajevu i predstavljao je jedan od najznačajnijih jugoslovenskih teatarskih događaja sa istančanim ukusom za eksperiment i inovaciju u teatru. Specifičnost programa ovog Festivala činila su gostovanja najzanimljivijih svjetskih eksperimentalnih teatarskih

MESS

INTERNACIONALNI TEATARSKI FESTIVAL

INTERNATIONAL THEATER FESTIVAL

WWW.MESS.BA

izdavačkoj djelatnosti NPS i inicira postavku retrospektivne izložbe *Theatrum memoriae* povodom 100 godina Narodnog pozorišta (iz zgrade izmještena na trg ispred Pozorišta), autora Igora Vučka. Mala scena *En Face* preimenovala je u *Stolaboratoriju* u kojoj je pružena mogućnost za rad mladim nadarenim umjet-

predstava tog vremena, čiji su se autori/ke nedugo zatim etablirali i postali najistaknutiji teatarski umjetnici/e na svijetu. Između ostalih na *Festivalu malih i eksperimentalnih scena Jugoslavije* gostovao je slavni Living Theater iz New Yorka.

Poziv na izvor:
nps.ba; <https://mess.ba>

O predstavama sa festivalskog repertoara

Iskupljenje (Srpsko narodno pozorište u Novom Sadu)

Donkihotovska borba s vetrenjačama mraka i licemjerstva

Takmičarski program drugog dana (17. novembar) Festivala, donosi autentičan izraz predstave *Iskupljenje*, novosadskog *Srpskog narodnog pozorišta*. Predstava je rađena po istoimenom romanu **Branimira Šćepanovića**, a premijerno izvedena 2. oktobra prošle godine na sceni *Pera Dobrinović* - u novom, savremenom rediteljskom čitanju **Veljka Mićunovića** dramatisaciji i dramaturgiji **Slobodana Obradovića**. Uloge su povjerene: **Borisu Isakoviću**, **Marku Markoviću**, **Marti Bereš**, **Nenadu Pećinaru**, **Jugoslavu Krajnovu**, **Marku Saviću**. Scenografiju je uradila **Zorana Petrov**, a **Marina Sremac** kostimografiju, dok je **Veljko Mićunović** birao muziku.

Roman *Iskupljenje* **Branimira Šćepanovića** višeslojno je i uobličeno modernom tehnikom pripovijedanja, čime se osvjetljava tragikomična donkihotovska borba s vetrenjačama mraka i licemjersta, naveo je reditelj **Miće Mićunović** u producerskoj knjižici ovog komada.

Predstava, kroz priču o malom čovjeku, Grigoriju Zidaru, provlači teško, strasno i halucinantno razmišljanje; viziju nevinog i progonjenog čovjeka koji u okrutnom ogledalu društva čita njegov raspad, ali istovremeno i obmanu sopstvenog postojanja. Sve je tu u dvojstvu i dvostrukoj protivurječnosti: zajedljivost i sažaljenje, strah i mržnja, ljubav i izdaja, razobličavanje jednogumlja i lažno junaštvo. Demi-

Foto: Srpsko narodno pozorište

Iskupljenje tragikomična donkihotovska borba

stifikacijom i razaranjem mitova jednog, odnosno svih sistema, govorimo i o velikoj prevari istorije koju pišu pobjednici, o obmani jednog vremena koje se reflektuje i u našoj stvarnosti, zapisao je Mićunović.

Ovo pozorišno djelo, prema ocjeni dramaturga **Slobodana Obradovića**, počinje pričom o slučajnoj saobraćajnoj nezgodi koja jednog „kamiondžiju zlatnog srca“ dovodi do varoši u kojoj živi vlastiti spomenik. Sve to prerasta u zapanju-

juću lavinu koja će zauvijek promijeniti, ne samo njegov, već i živote onih koje je sreo u tom zabačenom mjestu, u kojem *obitavaju ljudi koji su slika duhovnog siromaštva i koji su spremni da svaku boju posive zarad ličnih interesa. S jedne strane, tu su intimna sećanja glavnog junaka koja ga pozivaju na pobunu i bude iz mrtvila. Nasuprot njima, stoje svi oni kojima nije potreban čovek koji je živ - imenom, prezimenom, delima i postojanjem – dočekuje ga masa kojoj je potreban mrtav simbol*, zapisao je dramaturg Obradović. Ta začudna šahovska partija, zadata apsurdnom početne dramske situacije, upravo označava početak dramskog sukoba.

romana zadržane su u pripovjedačkom tonu (one su odjek sukoba trenutaka iz prošlosti i sadašnjosti), kao i dijalozi koje nerijetko boji ironičan i opori humor nastao iz očaja zapisao je, između ostalog, Obradović u producentskoj knjižici.

Igor Burić u kritici ovog komada (*Dnevnik.rs/kultura/scena*) ističe da je Slobodan Obradović dramatizujući ovo djelo, ujedno radeći kao i dramaturg, pratio prekobrojne linije koje ga čine teškim za razumijevanje, dok Veljku Mićunoviću ovo nije prvi put da se na tragu apsurda bavi ljudskom egzistencijom. Možda su, dalje cijeni Burić, samo pitanje vjere kao spiritualnosti, pa i

Foto: Srpsko narodno pozorište

Na tragu apsurda

U atmosferi koja podsjeća na Tvin Piks (dakle bez jasne granice između jave i košmara), uz stalno preispitivanje šta se zaista dogodilo, a šta ne, svaki potez može da bude koban. Sukob pojedinca sa sistemom (ali i obrnuto) dominantna je tema dramatizacije. Ta vrsta odmjeravanja snaga je i inače nešto što je primjetno fasciniralo pisca u svim njegovim djelima. Njegova naoko bezazlena i jednostavna pripovjedačka višeslojnost postala je integralni dio dramskog predloška kako bi se izoštrila sudbina čovjeka čiji se identitet drugima čini kao lična uvreda. Njegovo postojanje druge podsjeća na njihovu neostvarenost. Njegova inatna snaga ih razjaruje. Njegova moć da se zdravim razumom usprotivi neistini, oštrila njihove pasje prirode koja ne preza ni od čega. Retrospektivne i poetične sekvence iz

društvene odgovornosti kao očiglednog angažovanja u publici, jedna specifična novost.

Ako se shvate bukvalno, što je donekle neminovno, jer naš razum, htjeli to ili ne, traži objašnjenje, neće se iz pozorišta izaći zadovoljno. Međutim, ako se oslobodimo imperativa racionalnog, pa i logičkog, stvaraoci predstave na čelu sa rediteljem Veljkom Mićunovićem i glumačkom ekipom koju u glavnoj ulozi predvodi Boris Isaković, ostaviće gledaoca vrlo pozvanog da slobodno bude zbunjen, nadomješćujući to ludičkom snagom, emotivnom dubinom i toplinom jedne ljudske priče koja svu svoju metafizičku nelagodu u jednom ključnom trenutku prenese kao pitanje društvene odgovornosti i u publiku. Šta to znači? Znači da su uspjeli, zaključio je Burić.

Milena Radonjić

Upoznajte pozorišta sa festivalskog repertoara

Novosadsko *Srpsko narodno* pozorište – važna kulturna adresa

Srpsko narodno pozorište osnovano je 28. jula 1861. godine u Novom Sadu, u tadašnjoj Carevini Austriji. U Vojvodini je do tada već postojala duga pozorišna tradicija, od đačkih diletantskih predstava, pa sve do privatnih profesionalnih pozorišnih trupa. Pozorište je osnovano u vrijeme buđenja nacionalne svijesti i borbe za nacionalnu slobodu. U to doba, u Novom Sadu, većina žitelja je srpske narodnosti, veliki broj je visokoobrazovan, tri četvrtine imanja i trgovina bili su u rukama Srba, tako da nije slučajno što je u Novom Sadu osnovano *Srpsko narodno pozorište*. Gostovanje pozorišne družine Jovana Kneževića 1860. podstaklo je Jovana Đorđevića da napiše više članaka u *Srpskom dnevniku* o nužnosti osnivanja *Srpskog narodnog pozorišta*.

Pozorište je osnovano sa devetoro glumaca: Dimitrije Ružić, Dimitrije Marković Kikindašin, Nikola Nedeljković, Kosta Hadžić, Mihailo Gavrilović, Mihailo Rac(ković), Mladen Cvejić, Stevan Čekić i Draginja Popović (kasnije Ružić), a sutradan, 17. jula, su primljeni: Ljubica Popović, Milica Grunčić i Nikola Zorić. Prva predstava bila je *Prijatelji*, Lazara Lazarevića i *Muški metod i ženska majstorija*, Lajoša Kevera 23. jula/4. avgusta 1861.

Ova ustanova davala je predstave po svim mjestima u Vojvodini, ali je gostovalo i van njene teritorije. U Novom Sadu predstave su igrane u dvorani na spratu kafane *Kod sunca*, u sali kafane *Kod kraljice Jelisavete* (današnji hotel *Vojvodina*), ljeti u areni *Kod Zelenog venca* (na mjestu današnjeg Apolo-centra), od 1872. do 1892, kada je srušena zgrada na *Trifkovićevom trgu* i od 1895. u *Dunderskovom pozorištu*, zgradi koju je veleposjednik Lazar Dunderski ustupio *Srpskom narodnom pozorištu*.

Poslije prve decenije rada, Pozorište pokreće i svoju izdavačku djelatnost – prvi broj lista *Pozorište* izašao je iz štampe 26. decembra 1871, a uređivao ga je Antonije Hadžić. Od 1872. Pozorište je pokrenulo ediciju *Zbornik pozorišnih dela*, u kojoj su objavljivana domaća dramska djela i prevodi drama stranih pisaca koja su bila na repertoaru *Srpskog narodnog pozorišta*.

Do Prvog svjetskog rata, *Srpsko narodno pozorište* bilo je *mezimče* među narodnim institucijama. Međuratni period najnepovoljnije je razdoblje u istoriji *Srpskog narodnog pozorišta*, jer nije uspjelo dostići umjetnički nivo predratnog. Ipak, misija širenja prosvetarske, kulturne i nacionalne misli po mjestima Vojvodine, bila je uspješna.

Poslije Drugog svjetskog rata, *Srpsko narodno pozorište* dobija status državne ustanove. Prva predstava 17. marta 1945. bila je *Naježda*, Leonida Leonova. Dramski ansambl činili su glumci predratnog *Narodnog pozorišta* Dunavske banovine koji su okupaciju proveli u Novom Sadu, te glumci *Druge sekcije* istog Pozorišta, nekoliko glumaca koji su došli iz Beograda i nekoliko talentovanih amatera. Od decembra 1944. do decembra 1951. radi pod imenom *Vojvođansko narodno pozorište*. Prvobitno su predstave igrane u zgradi *Mađarske rimokatoličke čitaonice* u porti katoličke crkve, a u ljeto 1945. otvorena je *Ljetnja pozornica* u samoj porti. Zgrada *Doma kulture* (bivši *Sokolski dom*, danas *Pozorište mladih*), Pozorištu je ustupljena 1947. godine. Tu zgradu SNP koristi sve do useljenja u svoju zgradu 28. marta 1981. godine. Pored scene u *Domu kulture*, SNP je 2. oktobra 1959. otvorilo svoju *Malu salu*, u Ulici Jovana Subotića 5, koja od januara 1961. nosi ime Veseli teatar *Ben Aki-ba* (danas *Novosadsko pozorište*).

Srpsko narodno pozorište osnovalo je 1947. Operu, a 1950. Balet.

Jovan Jovanović i Stevan Branovački 28. marta 1861. uputili su poziv građanima da svojim priložima pomognu otvaranje *Narodnog pozorišta* i taj datum uzet je za Dan *Srpskog na-*

ganizacije, a dvije godine docnije predstavnik *SNP* je izabran za člana Borda (Upravnog odbora) ove Asocijacije.

Iste, 2011. godine, zgrada *Srpskog narodnog pozorišta* je sredstvima *Fonda za razvoj Vojvodine* temeljno renovirana.

rodnog pozorišta, kada se sumiraju dostignuća iz prethodne godine i nagrađuju zaslužni. Najprestižnija nagrada koja se tada dodjeljuje je Nagrada *Jovan Đorđević*.

Srpsko narodno pozorište je 2006. godine postalo član *Evropske teatarske konvencije* i član *Asocijacije Kvartet*, u kojoj su i teatri iz Mađarske, Republike Češke i Francuske. Pozorište je 2011. godine bilo domaćin Generalne skupštine *Evropske teatarske konvencije*, jedne od dvije najuglednije evropske pozorišne or-

Srpsko narodno pozorište je uvijek bilo jedna od najvažnijih kulturnih institucija u zemlji, a ne treba zaboraviti da je ono iniciralo osnivanje drugih kulturnih institucija, kao što su *Sterijino pozorje* (1956), *Akademiju umjetnosti* (1970) i *Pozorišni muzej Vojvodine* (1982).

Poziv na izvor:
<https://www.snp.org.rs/istorijat/>

O predstavama sa festivalskog repertoara

Udovica živog čoveka (Zvezdara teatar)
***Porozna granica urnebesne
tragedije i klaustrofobične komedije***

Predstava *Udovica živog čoveka*, Zvezdara teatra, biće izvedena trećeg dana Festivala (utorak 18. novembar). Tekst i režiju potpisuje poznati dramski pisac, scenarista, filmski reditelj i akademik **Dušan Kovačević**, scenografiju **Vladislava Munić Kanington**, dok je kostimografinja **Dragica Laušević**. U ovom komadu uloge tumače: **Jelena Đokić** (Marta), **Sunčica Milanović** (Tereza), **Nela Mihailović** (Sofija – Soja), **Miodrag Krstović** (Vojin – Voja), **Anđelika Simić** (Nana), **Dušan Tomić** (Bata).

Tekstopisac i reditelj **Dušan Kovačević** u autorskom slovu pojašnjava da je priča ove tamne komedije nalik na skoro sve njegove drame i filmove:

Sadržaj se skriva u samom naslovu Udovica živog čovjeka. Da li je to moguće? Jeste, ako nekoga sahranimo dok je živ jer vam je nanio veliki bol. I da bi se tako teška drama mogla gledati potrebni su elementi komedije, kao kad se pije gorak lijek obložen slatkim ukusom.

On za beogradsku *Politiku* (aut: BGT; 17. 10. 2024) pojašnjava da je *možda malo ironičan naslov, ali kad budete gledali predstavu videćete da je prilično tačan. Podnaslov je indikativniji, glasi: „Prepisivanje života“. I ovo jeste događaj u koji je upleteno nekoliko tokova i priča, a manje više su priče o nasilju. To se i vezuje za sve moje komade, a odnose se uglavnom na ugroženost čoveka ili porodice od neke vrste nasilja.*

Foto: Zvezdara teatar

D. Kovačević: *Gorak lijek obložen slatkim ukusom*

Da li od državnog aparata, grupe koja vrši prisilu, i čovek se bori protiv toga na razne načine, rekao je Kovačević.

Prema ocijeni koju je dala Ana Tasić u beogradskoj *Politici*, novi dramski tekst Kovačevića je u žanrovskom pogledu kovačevićevski, tragi-komičan, gorko – histeričan odjsaj svijeta koji mahnito juri ka samouništenju.

Napisan njegovim prepoznatljivim rukopisom, na tankoj, poroznoj granici između urnebesne tragedije i klaustrofobične komedije, mučnog bola i neobuzdanog smijeha, komad nose takođe prepoznatljivi, sočni i živopisni li-

*va na tome da supruga tvrdi kako joj je muž mrtav (za nju) iako je u stvari živ. U „Udovici živog čovjeka“, Dušan Kovačević je ponovo pokazao svoju briljantnu sposobnost da niže jedan za drugim jezički kalambur i stvara duhovite situacije sa mnogo neočekivanih preokreta. Intenzitet komedije raste od početka ka kraju. Taman kad pomislimo da će se čitava dramaturška konstrukcija raspasti, Kovačević izvodi posljednji zaokret u stilu *deux ex machina* i komad završava na način koji možda nije sasvim logično sproveden, ali jeste efektan i uspješan jer publika iz pozorišta*

Foto: Zvezdara teatar

Efektna komedija situacije

kovi, vrcavog i često prostog jezika, prepuni narodnih bisera. Radnju pokreću situacije iz svakodnevnog života, groteskno preuveličane, što odražava apsurd u poludjelom svijetu, izazivajući pritom bar privremena (komička) rasterećenja od naše turobne svakodnevnice. U centru pažnje su porodični odnosi, čija je nakaradnost i metafora društvene nakaradnosti, mikro-svijet je u pozorištu (uvijek) odraz makro-svijeta, zapisala je Tasić.

Marina Milivojević Mađarev u svom osvrtu u nedjeljniku *Vreme*, akcentovala da je Dušan Kovačević i ovog puta pokazao svoju briljantnu sposobnost u nizanju jedan za drugim jezičkih kalambura, kao i stvaranju duhovitih situacija sa mnogo neočekivanih preokreta.

„Udovica živog čovjeka“ svakako će imati svoju publiku i tražiće se karta više zato što je to efektna komedija situacije koja se zasn-

izlazi zadovoljna, a to je i bio cilj, objasnila je Milivojević Mađarev.

Umjeće sa kojim Dušan Kovačević od običnih ljudi načini junake svog i našeg života, prema kritičkom osvrtu Dragane Bošković iz *Novosti*, ogleda se u toplini, sa kojom ih oslikava.

Kao i u njihovom prikazivanju u životnim situacijama, sa nevjerovatnim obrtima, kao i dobronamjernosti, zbog koje se ništa zlo na sceni ne događa. To se ili već dogodilo, pa gledamo posljedice, ili je u pripremi da se dogodi. Jezik, kojim Kovačevićevi likovi opisuju svoj život i muke koje ih tište je mnogoznačan, ne nosi samo informaciju o njima, nego i psihološki profil, emotivni status, zaključila je Bošković.

Ovo djelo premijerno je izvedeno 6. oktobra prošle godine.

Slavojka Marojević

Upoznajte pozorišta sa festivalskog repertoara

***Zvezdara teatar* – umjetnost pod reflektorima zvijezda**

Z*vezdara teatar* je otvoren 8. oktobra 1984. predstavom *Mrešćenje šarana*, Aleksandra Popovića, u režiji Dejana Mijača. U narativu o istorijatu ovog Pozorišta naglašava se šetnja kroz vrijeme i prostor od prije četrdesetak godina i zamišljena šetnja ulicom Milana Rakića, broj 38, na toj lokaciji bi zatekli prostor nimalo nalik današnjem *Zvezdara teatru*, koji se nalazi na toj adresi. Posmatran u toj vremenskoj distanci, taj prostor bi ličio *zapušten objekat, koji je služio kao magacin firme koja se bavila tekstilom, pun odloženih jorgana i jastuka*. Presjek cjelokupne istorije tog malog parčeta zemlje na kome je nastao *Zvezdara teatar*, kao da je bio suđen da bude posvećen kulturi. Odmah nakon Drugog svjetskog rata, u vrijeme obnove i izgradnje, ciglama iz obližnje ciglane, podignut je Dom *Petog rejona*, u kome je, sasvim slučajno ili ne, radio budući glumac Danilo Bata Stojković, koji će kasnije obilježiti istoriju scene koja se na tom tlu rodila.

Od početka sedamdesetih godina minulog vijeka u ovom objektu je bio Dom omladine *Zvezdara*, a u njemu je veoma uspješno radilo amatersko Omladinsko pozorište *Simonida*. Bio je tu i bioskop, krajem sedamdesetih, sve dok interesovanje nije potpuno ugašeno. Kultura je u ovom prostoru zamrla, njeno mjesto su zauzeli perjani jorgani i jastuci. Ali, ispostaviće se samo privremeno. Već nekoliko godina kasnije baš na toj lokaciji koja je tada bila daleka periferija Beograda, nastaje predstava *Mrešćenje šarana*, Aleksandra Popovića i u potpunosti preokrenuti sudbinu objekta na adresi Milana Rakića 38.

Na sasvim drugom kraju grada, početkom 80-ih godina, Dom kulture *Vuk Karadžić* polako se gasio zbog krize koja ga je zadesila. Nije uspio da opstane u starom obliku, pa je

obnovljena institucija morala da ponudi nešto novo. Konceptu koji ranije nije prihvaćen, na ovom mjestu je data nova šansa. Kao jedna od programskih djelatnosti te Ustanove rodio se *Zvezdara teatar*, na temelju koji je bio veoma inovativan i izazovan.

Podrazumijevao je da u Pozorištu postoji određeni broj zaposlenih koji pripremaju sve tehničke i administrativne uslove za izvođenje predstave, ali da nema stalnog umjetničkog ansambla, već se svakoj predstavi pristupalo kao projektu u kome će učestvovati slobodni umjetnici najpodesniji za određenu ulogu. Svi honorari zavise od prodaje ulaznica, samim tim od uspjeha predstave. Da bi predstava opstala bila je osuđena na uspjeh i ta činjenica je sa sobom nosila mnogo rizika, ali i isto toliko uzbuđenja i motivacije.

Takav temelj, u koji mnogi tada nijesu imali povjerenja, bio je tek prvi korak Pozorišta sa *Zvezdare* u borbi za opstanak na beogradskoj sceni. Komad nekada zabranjenog pisca, Aleksandra Popovića, iako je bio odličan, teško je nalazio put do publike. Dva prethodna pokušaja da tekst zaživi na sceni završena su neuspjehom. Ali za *Zvezdara teatar*, koji je i sam svojim inovativnim konceptom predstavljao veliki izazov, ovaj tekst je bio velika šansa, a to su prepoznali i glumci koji su se priključili projektu.

Ekipu tog prvog komada *Zvezdara teatra* činili su: Mirjana Karanović, koja je tada tek završila Akademiju, Vojislav Brajović tada već poznat po ulozi *Tihog* u TV seriji *Otpisani*, Bora Todorović, Lazar Ristovski, Rada Đurićin, Gordana Pavlov i Izet Hajdarhodžić. Iako su dolazili iz različitih pozorišnih ansambala, ponijeti dobrom energijom, svi su igrali *kao jedan*, pod rediteljskom palicom Dejana Mijača.

Predstava je premijerno izvedena 8. oktobra 1984. godine. U postprodukciji odigrana je 251 put, pred skoro 94 hiljade gledalaca i tako otvorila novom pozorištu - *Zvezdara teatru*, vrata za brojne buduće uspjehe. A jedna od tih puteva je i otvaranje nove scene *Zvezdara teatra* 2001. godine, a prva predstava izvedena na njoj je bila *Doktor Šuster*, Dušana Kovačevića. *Zvezdara* je imala i svoju *Ljetnju scenu*, otvorenu 1. jula 1985. kada je izveden komad *Nečastivi na Filozofskom fakultetu*. Ta scena je nastala zalaganjem blagajnika, organizatora programa, pisaca, glumaca, koji su dali sve od sebe i sami uredili baštu ispred pozorišta za potrebe scene.

oko jednog projekta. To je model u koji vjerujem. Kao kada se pravi reprezentacija u nekom sportu. Za jednu utakmicu odaberete najbolji tim i to je princip po kome je „Zvezdara“ poznata. „Zvezdaru“ gradi publika koja voli da dolazi ovdje, jer uz opštinu Zvezdara koja je najbliža zvijezdama mi imamo i zvijezde na sceni, istakao je direktor Zvezdara teatra, Dušan Kovačević, povodom obilježavanja 35-godišnjice teatra pod zvijezdama.

Tokom svih godina postojanja i rada, u *Zvezdara teatru* je odigrano blizu osam hiljada predstava, 90 premijera, a na gostovanjima je izvedeno skoro 1 500 predstava. Istovremeno, u ovom Teatru, kao i na gostovanjima, ovo

Foto: Zvezdara teatar

Sala Zvezdara teatra

„Zvezdara“ je sada u najboljim godinama, najvitalnijim, gledajući ljudske godine. Ali za razliku od ljudskog vijeka, „Zvezdara“ sve što je starija sve je bolja. Nadam se da će nastaviti ovim putem koji je provjeren i da će sa novim ljudima i novom energijom raditi nove predstave, ostati zaštitni znak ljudi koji se okupljaju

Pozorište okupilo je oko 1,7 miliona posjetilaca. Pozorište sa Zvezdare dobitnik je mnogobrojnih nagrada i prestižnih priznanja. To im daje podstreka da i dalje stvaraju predstave i putuju.

Poziv na izvor:
<https://zvezdarateatar.rs/istorija>

O predstavama sa festivalskog repertoara

Cyrano (Hrvatsko narodno kazalište Varaždin)

Uspješan balans tradicionalnog i radikalno savremenog teatra

Cyrano varaždinskog *Hrvatskog narodnog kazališta* obilježiće četvrti dan festivalskog repertoara (srijeda 19. novembar). Dramaturgiju i adaptaciju ovog poznatog teksta francuskog pisca **Edmona Rostanda**, potpisuju **Vesna Đikanović** i **Vito Taufer**, koji je radio i rediteljska rješenja. Za scenografiju zadužena je **Urša Vidić**, kostimografiju **Alan Hranitelj**. Muzičko rješenje potpisuju **Damir Martinović Mrle** i **Ivanka Mazurkijević**. **Vesna Kolarec** je dizajnerka svjetla,

Eldan (*Ragueneau, Pekar*), **Nikša Eldan** (*Markiz Valvert, Kadet, Vojnik na frontu*); **članovi Kazališnog studija mladih**: **Petar Burek** (*Kadet – mušketir, kapucin za vjenčanje*), **Benjamin Bencek**, **Borna Loborec**, **Nikša Premuž**, **Martin Gregurić** i **Vlaho Srijense** (*Kadeti, Markizi, Vojnici na frontu, Kapucini, Pekari*).

Sirano de Beržerak jedan je od najpoznatijih, svevremenskih dramskih junaka koji i dalje privlači pažnju publike preko stotinu godina. Kako

Foto: Hrvatsko narodno kazalište Varaždin

Cyrano – teturanje pod emocijama

Ivan Duić, autor kiparskih radova, dok je učitelj mačevanja **Lovro Buva**. Asistentkinja kostimografa je **Žarka Krpan**. Uloge tumače: **Karlo Mrkša** (*Cyrano de Bergerac*), **Helena Minić Matanić** (*Roksana*); **Marinko Leš** (*Christian de Neuvillette*), **Pavle Matuško** (*Grof de Guiche*), **Lovro Rimac** (*Le Bret*), **Robert Španić** (*Kardinal*), **Filip**

je u produkcijskoj knjižici, ocijenila dramaturškinja, **Vesna Đikanović**, *Cyrano* očarava, zavodi riječima, žonglira rimama i ritmom kao mačem.

Ova naša adaptacija Rostandove drame nije priča otmjenih pjesničkih umova ili historijskih literarnih formi, ona je okrenuta osjećajima onih kojima nije udobno na njihovom

mjestu u životu ili u vlastitoj koži; jer što je romantičnost, ako ne smion zv kakav bi život trebao biti. Okrenuta je hrabrosti da se tetura pod emocijama, stenje, grca i uzdiše bez srama i do krajnosti, hrabrosti da tragično postane i smiješno. Da se s lakoćom damo uvući u priču o pjesniku-vojniku koji zbog svog ružnog nosa odluči osvajati ženu koju ljubi preko posrednika, ne bi li mu dopalo malo njene ljubavi, objašnjava Đikanović, napominjući da Cyrano beskrajno ne sanja samo o Roksani.

Prema osvrtu Leona Žganjeca Brajša, objavljenom na kazalište.hr, formalno, varaždinski Cyrano, za razliku od Rostandovog, slobodno miješa stih i prozu u replikama.

Tako, na primjer, kada treba izgovoriti koju od svojih balada (često prekidanu upadicama drugih likova) Cyrano će, vjerno izvornom tekstu, preći u govorenje u stihovima, dok mu je u dijaloškim interakcijama s drugim likovima na sceni dovoljna proza, kojom govore ostali likovi u svojim replikama i prizorima. Takva izmjena svojevremeno bi se

Foto: Hrvatsko narodno kazalište Varaždin

Interpreti koji se mogu iznijeti

Svojim provokativnim stavovima i mišljenjima sanja o svijetu u kojem su vlastiti ideali, integritet i individualnost na visokoj cijeni, naspram moći i osobnog profita. Zato nam je dragocjen i danas kad smo, s najvećim mogućnostima savladavanja udaljenosti, i s imperativom uspjeha, distancirani od svih i svega. U svijetu tehnologije, u kojem on vlada najstarijom ljudskom tehnologijom, riječima, percipira dramaturškinja.

Kako je za matica.hr napisao Mladen Kopjar, reditelj Vito Taufer i dramaturškinja Vesna Đikanović adaptirali su ludički prevod Ivana Kušana istovremeno ga skraćujući i dopisujući značajne dionice, dok su uvodnu ideju teatra u teatru varijacijom preoblikovali u interakciju i bukvalno sjedinjenje likova s publikom.

Tako pekar Ragueneau (poletni Filip Eldan) prvim redovima nudi kokice, a iz lože, pak, markiz Valvert (uspješna komika Nikše Eldana) dobacuje Cyranu uvrede, zbog čega gordi junak već na početku predstave brani svoju čast i pokazuje ubojitost u (svekolikim) dvobojima, između ostalog, zapisao je Kopjar u kritici.

(u Cyranovo vrijeme, dakle u sedamnaestom vijeku) smatrala teškim propustom i narušavanjem jedinstva stila, no danas je, dakako, dopuštena, posebno ako se radi o interpretima koji je mogu iznijeti, ocijenio je Žganjec Brajša, zaključujući da je dramsko ostvarenje Cyrano uspješan balans znatski tradicionalnog i radikalno savremenog.

Novim ritmom, kako piše u kritici objavljenoj na sajtu <https://www.hia.com.hr>, naznačeno je da klasični tekst Rostanda, diše bez gubitka temeljne ljepote i širine izvornog teksta.

Taufer, koji se kao reditelj uvijek znalački poigrava formom, vodi nas kroz priču o ponosu, ljubavi, idealima i ljudskoj slabosti, ne podilazeći, ali ni suvoparno intelektualizirajući. Njegov "Cyrano" je i te kako živ čovjek – duhovit, ranjiv, tvrdoglav, nježan – i savršeno rezonuje s današnjim vremenom.

Premijera ovog komada izvedena je 22. maja 2025. godine.

Slavojka Marojević

Upoznajte pozorišta sa festivalskog repertoara

Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu

Duga tradicija života pozorišta

Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu (HNK) djeluje u gradu u kojem je pozorišna tradicija veoma duga jer se dokumentovano, pozorišni život u tom gradu može pratiti od 1637. godine. Od tada do 1771. predstave su se kontinuirano izvodile u *Isusovačkom pozorištu* u Gimnaziji, odnosno u okviru *Isusovačkog kolegija*. Prvo javno pozorište Varaždin je dobio 1788. godine.

Sadašnja zgrada Pozorišta, u Varaždinu sagrađena je 1873. godine, prema projektu čuvenog bečkog arhitekta Hermanna Helmera. Prvi hrvatski profesionalni ansambl osnovan je 1898. godine. Od 1898. do 1915. tim Pozorištem upravlja i organizuje teatarski život u gradu, *Hrvatsko dramsko društvo* na čelu sa poznatim filologom i književnim historičarem Ivanom Mičetićem.

Foto: Hrvatsko narodno kazalište Varaždin

U XIX vijeku, predstave su se izvodile na hrvatskom i njemačkom jeziku. Pozorište na njemačkom jeziku dominira do kraja tog stoljeća i odigralo je veoma značajnu ulogu u širenju teatarske kulture i u samom nastanku hr-

Stalno *Gradsko pozorište* osnovano je 1915. (uz dramu djeluju opera i opereta), a prvih sedam sezona direktor je bio Andro Mitrović, kompozitor, dirigent i reditelj (kasnije osnivač mariborske opere). To Pozorište održalo se do

1925. godine. Od tog perioda do Drugog svjetskog rata, pozorišne sezone održava *Osječko pozorište*. Od 1942. do 1945. djeluje *Društvo hrvatskih pozorišnih dobrovoljaca*, koje dotira i država. *Hrvatsko narodno kazalište* kontinuirano djeluje od 1945. do danas.

Do pred kraj Drugog svjetskog rata, u Varaždinu su djelovali mnogi veliki hrvatski glumci, pjevači i reditelji: čuveni hrvatski glumac Zvonimir Rogož započeo je karijeru u Varaždinu, kao i jedan od najvećih hrvatskih komičara August Cilić. Veliku operisku karijeru u tom Pozorištu započela je Ančica Mitrović. U ovom Pozorištu, nakon 1945. godine rade najpoznatiji glumci: Franjo Majetić (veliki filmski i pozorišni komičar), Ivo Serdar, Sanda Langerholz, Martin Sagner, Ivo Rogulja, Martin Bahmec, Branko Tepavac, Milan Šepec, Viktor Bek, Alfred Grunhut, Milan Orlović, Dejan Dubajić, Josip Martinčević, Đuro Trbuhović, Vatroslav Hladić i dr. Do 1963. ovo Pozorište ima dramu i operetu te stalni orkestar. Od reditelja najdublji trag ostavili su Vladimir Gerić i Petar Veček, a od dirigenta Josip Vrhovski, Teodor Romanić i Davorin Hauptfeld.

Po repertoaru i značaju u Hrvatskoj, HNK iz Varaždina ima sva obilježja savremenog nacionalnog dramskog pozorišta. Na repertoaru dominiraju nacionalna drama, posebno praiizvedbe hrvatskih pisaca (I. Bakmaz, S. Šnajder, I. Supek, M. Jergović i dr). Na repertoaru su zastupljeni u kontinuitetu i klasici (Sofokle, Molijer, Šekspir, Servantes) i srednjoevropski dramatičari (F. Kafka, H. fon Hofmanstal, G. Bihner, F. Molnar, M. Krleža, K. Šonher).

Osobenosti repertoara varaždinskog HNK ogleda se u izvođenju klasičnih djela na kajkavskom narečju (*Mnogo vike ni za što, Hamlet i Jedermann*). Savremenost u orijentaciji

ovog Pozorišta vidi se i u sklonosti istraživanju scenskog izraza, tzv. eksperimentalnim predstavama. Raznovrsnosti repertoara, žanrova i estetskih usmjerenja doprinosi i činjenica da pozorište ima tri scene (*Velika scena* i dvije *komore*).

Posebnu vrijednost ovog Teatra predstavlja njegov ansambl, s mnogo izvrsnih mladih glumaca, ali i onih tzv. srednje i starije generacije. U posljednjih desetak godina prvo glumačko ime je Ljubomir Kerekeš koji je, takoreći, odrastao u ovom Pozorištu.

Od mladih glumaca u Hrvatskoj su cijenjeni i poznati: Barbara Rocco, Sunčana Zelenika, Marinko Prga, Robert Plemić, Zvonko Zečević... Veliki oslonac ansambla su afirmisani glumci: Tomislav Lipljin, Ivica Plovanić i Jagoda Kralj Novak. Danas gotovo da nema filma, TV serije ili sličnog projekta u kojem značajne ili glavne uloge ne igraju glumci varaždinskog ansambla. Hrvatsko narodno kaza-

lište i njegovi glumci dobitnici su 50 državnih, nacionalnih i drugih nagrada i priznanja.

Danas u Varaždinu režiraju najugledniji hrvatski reditelji svih generacija (G. Paro, I. Boban, I. Kunčević, V. Gerić, P. Veček, Ž. Mesarić, B. Baletić, O. Prohić, B. Jelačić i dr). Pozorište ima kao posebnu granu *Dječju i lutkarsku scenu*, koju vrlo uspješno vodi reditelj Dubravko Torjanac.

Hrvatsko narodno kazalište od 1993. povremeno izdaje časopis *Kazalište*. Ovaj Teatar je poznat po dizajnu plakata, koje je specifičnim umjetničkim izrazom dvije decenije radio Goran Merkaš.

Poziv na izvor:

<https://www.hnkvz.hr/informacije/povijest/>

○ predstavama sa festivalskog repertoara

Predmet Medeja (Crnogorsko narodno pozorište i Kulturni centar Bar)

Savremena priča uokvirena univerzalnošću klasike

Izvođenjem predstave *Predmet Medeja*, u koprodukciji *Crnogorskog narodnog pozorišta* i Javne ustanove *Kulturni centar iz Bara*, u četvrtak 20. novembra zatvoriće se takmičarski dio programa *XXI Međunarodnog festivala glumca - Nikšić 2025*. Ovo scensko djelo nije direktno bazirano na Euripidovoj tragediji, ali je njom inspirisano. Idejno rješenje i režija su djela **Diega de Brea**, dok dramaturgiju potpisuje **Kata Đarmati**. Scenografiju, takođe potpisuje **Diego de Brea**, kao i dizajn svjetla u saradnji sa **Dejanom Kalezićem** i **Sretenom Miloševićem**. Zvuk je obradio **Filip Radević**, video i foto – materijal **Duško Miljanić** i **Vukša Vujošević**. Dubravka Drakić zadužena je za scenski govor. Asistenti dramaturgije i kostima su **Sergej Pavlović** i **Maša Mirković**. U predstavi igraju: **Nada Vukčević (Medeja)**, **Jovan Dabović (Kreont)**, **Luka Stanković (Jason)**, **Jelena V. Đukić (Žena)**, **Ivona Raković (Kreontova kćerka)**, **Predrag Pavićević (Kerber)**.

Između neba i pakla postoji *samo jedna tanka linija*, kao između ljubavi i mržnje, koju je moguće brzo, lako preći, zapisao je u katalogu **de Brea**.

Čovjek mora ići ka gore, ali samo probuđeni čovjek biva uzdignut. Probudena osoba je ona koja u svom srcu osjeća ljubav. Onaj koji voli, sposoban je da nadvlada sve prepreke. Jer ljubav pokreće volju, teži ka opasnosti, ka ivici, ka ponoru... Onaj koji iskreno voli, spreman je na sve. Pa ipak. Između neba i pakla, kao i između ljubavi i mržnje, postoji samo tanka linija koju je moguće vrlo brzo preći. A ko je taj koji ne misli da su snovi ljepši od stvarnosti? A ko je taj koji ne pomisli: blago onome koji ima krila, a ja sam okovan? A ko je taj koji umjesto bijesa, straha, požude i tuge može da živi

ljubav, vjeru, ispunjenost i radost? A ko je taj koji nije pokušao da raširi svoja sebična krila preširoko, previsoko i predaleko – samo da bi spoznao dokle zapravo može da leti, zapitao se De Brea.

Foto: CNP

Medeja: tanka linija između ljubavi i mržnje

Kada ljubav prestaje biti ljubav, a prelazi u bolest? Kada odnos postaje toksičan, zagušujući? Da li je nesposobnost da živimo bez partnera znak koliko volimo tu osobu, ili prije znak toga koliko nam nedostaje samopouzdanja i ljubavi prema sebi samima? Da li op-

sesivno zaljubljena osoba ne shvata da izlivi ljubomoru i histerične scene samo udaljavaju njenog voljenog od nje – ili je ona spremna da se nosi s njegovom frustracijom i negativnošću, sve dok ima njegovu pažnju, zapisano je u katalogu predstave.

okvira mita, upravo je bio put kojim se De Brea vodio tokom čitavog procesa rada na predstavi, napisala je, između ostalog, Kontić.

Dramaturškinja **Kata Đarmati** uoči premijere objasnila je da su za stvaranje teksta koristili najnovije adaptacije i prevode Euripidovog

Savremena *Medeja* izlazi iz okvira mita

Jelena Kontić iz podgoričkih *Vijesti* piše da je *Predmet Medeja* savremena priča uokvirena univerzalnošću klasike i da predstavlja svježe i provokativno čitanje antičke Euripidove tragedije, neophodno nama danas. Kontić naglašava da se *Medeja* rađa između intime i kolektiva, unutrašnjeg vriska i spoljašnje ćutnje i da je kao takvu svi možemo prepoznati. Ona konstatuje da režiser donosi posve autentičan i moderan pristup Euripidovoj junakinji, izmještajući radnju iz tog mitskog u naš savremeni, a zapravo sveltremeni kontekst.

De Brea je kroz proces rada dosljedno raskidao s tradicionalnim okvirima priče, gradeći *Medeju* kao ženu današnjice: slojevit, kompleksnu, sposobnu, ali i razorenu iskustvom ljubavi koja prerasta u destrukciju. Izlazak iz

teksta kao i tekstove koji dodatno podvlače opsesivnu ljubav, strast, čežnju.

Euripidova tragedija kreće od trenutka kada je gotov čin čedomorstva, a nas je zanimalo odnos između Jasona i Medeje – šta je to što može da se dogodi, da se promijeni u odnosu pa da dođe do takve tragedije. Svrha ove predstave i sadržaj teksta je upravo o takvoj ljubavi i kako jedna žena, koja propada zbog ljubavi može da pronađe neki sadržaj u sebi što pokrene taj čin, izjavila je Đarmati, a prenosi u svom izvještaju Pavle Savović, novinar *Vijesti*.

Predstava je imala premijerno izvođenje 21. juna ove godine.

Slavojka Marojević

Upoznajte pozorišta sa festivalskog repertoara

Crnogorsko narodno pozorište Podgorica i JU *Kulturni centar* Bar

Adrese modernog pozorišnog izraza

Istorija *Crnogorskog narodnog pozorišta* (CNP) započinje 1953. godine kada je donesena Odluka da se u Titogradu osnuje *Gradsko narodno pozorište*. Za prvog upravnika postavljen je reditelj Vasilije Šćućkin. Počeci su bili teški, bez matične zgrade, sve do 5. maja 1956. godine, kada titogradski Teatar mijenja ime u *Narodno pozorište*. Nova pozicija odrazila se i na koncipiranje repertoara, koji je trebalo da bude mobilan i da zadovolji sve crnogorske sredine. I pored otežanih uslova rada, koji su se ogledali i u formalnom položaju nominalno gradskog teatra s misijom republičkog značaja, titogradsko *Narodno pozorište* kretalo se u pravcu kvalitativnog rasta i sve šire afirmacije. Status narodnog, kao Teatra od nacionalnog značaja i reprezentativ-

ne pozorišne kuće Crne Gore, potvrđen je 1969. godine, kada je naziv promijenjen u *Crnogorsko narodno pozorište* (CNP). Najteži period CNP je doživio kada je njegova, dotrajala zgrada izgorjela u požaru, 10. novembra 1989. godine. Nova zgrada predata je na upotrebu 25. maja 1997. godine kada je premijerno izvedena predstava *Gorski vijenac*, u režiji Branislava Mićunovića. U ovoj predstavi su prvi put igrali i studenti prve generacije glume sa cetinjskog Fakulteta dramskih umjetnosti. U godinama nakon obnove zgrade, osim pozorišnog segmenta, CNP se bavilo i afirmacijom likovnog, filmskog i naročito muzičkog stvaralaštva. Napori u pravcu produbljivanja međuteatarske komunikacije nastavljani su kroz vodeću ulogu CNP u osnivanju pozo-

Foto: Luka Zeković

rišne asocijacije *NETA (Nova evropska teatarska akcija)*, a od 2008. godine, *CNP* je punopravni član evropske pozorišne mreže *ETC (Evropske teatarske konvencije)*.

Danas je *CNP* moderno pozorište koje njeuguje savremene međunarodne teatarske trendove. Ono je i institucija kulture sa najobimnijom produkcijom u Crnoj Gori. Raznolik i raznovrstan repertoar koji obuhvata kako inovativne postavke svjetskih klasika i domaće dramske baštine, tako i savremene tekstove svjetske i domaće književnosti, te praižvedbe domaćih dramskih tekstova i autorske projekte, obilježen je nizom rediteljskih poetika: Egona Savina, Eduarda Milera, Blagote Erakovića, Slobodana Milatovića, Branislava Mićunovića, Radimile Vojvodić, Ane Vukotić, Lidije Dedović, Nika Goršića, Paola Mađelija, Vita Taufera i drugih. U ovom periodu *CNP* je težilo da se nametne kao relevantna i prepoznatljiva regionalna pozorišna adresa, otvorena za nove umjetničke i produkcijske modele. Sa tim ciljem *CNP* je počelo češće ulaziti u koprodukcije sa regionalnim teatrima, uspostavljajući prekinute kulturne veze na prostoru bivše Jugoslavije. Potpisani su protokoli o saradnji sa svim nacionalnim teatrima u regionu, intenzivirano je gostovanje *CNP* u drugim zemljama, a umnogostručena su i gostovanja drugih pozorišta u *CNP*. Na taj način stvarana je atmosfera otvorenosti i dobre komunikacije, a *CNP* je dolazilo u priliku da upoređuje i sagledava domete svojih produkcija u odnosu na slične scenske proizvode regionalnih pozorišta. Osim toga, kroz različite projekte, *CNP* se usmjerilo ka obnavljanju pozorišnog života u crnogorskim gradovima, težeći da se ostvaruje kao nacionalni Teatar.

Sa hrabrošću u domenu stvaralačkog i upornošću da se istraje, *CNP* nastavlja da stvara iskreno i otvoreno pozorište koje je utemeljeno na poštovanju napora svih koji su ga od osnivanja gradili. Do novije generacije glumaca, od kojih je među aktivnima najviše onih koji su stasali i stasavaju na *Fakultetu dramskih umjetnosti* na Cetinju, repertoar *CNP* ostvarivala je plejada scenskih umjetnika: Petar Begović, Mirko Simić, Ana Nikolić Kačanik, Boro Begović, Nada Blažević-Kalembur, Predrag Stojković, Danilo Radulović, Miloš Jeknić, Mira Simić, Branko Obradović, Ljubica Šarkić, Drago Malović, Nada Petričević, Veljko Mandić, Vladimir Popović, Stevo Matović, Dušanka Todić, Sunčica Todić, Petar Perišić, Zlata Raičević, Ivo Martinović, Gojko Kovačević, Dragica Tomas, Petar Tomas,

Grozdana Lengold, Petar Vujović, Čedo Vukanić, Budimir Sekulović, Stanko Bogojević, Veska Maričić, Dragan Garić, Branislav Vuković, Gojko Burzanović, Ljubica Barać-Vujović, Zef Dedivanović, Dragan Račić, Slobodan Marunović, Momčilo Pićurić, Branimir Popović, Olivera Vuković, Jadranka Mamić, Mirko Vlahović, Žaklina Oštir, Varja Đukić i drugi.

Kulturni centar Bar osnovan je 30. jula 1976. godine kao radna organizacija od javnog interesa u oblasti kulture, i to integracijom tadašnje tri ustanove kulture: *Narodne biblioteke* i *Čitaonice Ivo Vučković*, *Zavičajnog muzeja* i bioskopa *Pobjeda*. Kulturni centar Bar svoje programske sadržaje ostvaruje kroz muzejsku djelatnost, zaštitu i očuvanje kulturne baštine, bibliotечku djelatnost, izložbenu likovnu djelatnost, kao i opšte kulturnu djelatnost zasnovanu na različitim pozorišnim, muzičkim, muzičko-scenskim, naučno-obrazovnim, književnim i filmskim programima. Ustanova je organizovana kao kompleksna institucija kulture u čijem sastavu su organizacione jedinice: *Zavičajni muzej Bar* (Dvorac kralja Nikole, Stari grad Bar, Stara maslina), *Dom kulture Vladimir Popović Španac*, *Galerija Velimir A. Leković* (Kreativni hab u Starom gradu Baru), *Narodna biblioteka* i *čitaonica Ivo Vučković*.

Foto KC Bar

Zgrada Kulturnog centra u Baru

Centar raspolaže salama i pozornicama (zavtorenog i otvorenog tipa): *Velika sala* Doma kulture – 536 mjesta, *Ljetnja pozornica* Doma kulture – 492 mjesta, *Balska dvorana* u Dvorcu kralja Nikole – 80 mjesta, *Ljetnja pozornica* u Starom gradu Baru – 250 mjesta.

Poziv na izvore: <https://cnp.me/o-nama/>
<https://kulturnicentarbar.me/jpkcbar/>

O predstavama sa festivalskog repertoara (van konkurencije u čast nagrađenih)

Glumačka igra i pjesme u šarmu minulih vremena

Nakon saopštenja Odluke Žirija o tome ko su laureati ovogodišnjeg izdanja *Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2025*, u čast nagrađenih biće izveden kabare *Dobra stara vremena*, Agencije *Impressario & Colonna* Beograd.

Režiju potpisuje **Rade Marjanović**, koji sa **Tanjom Bošković** i **Stevanom Piale** vodi publiku kroz duhovite, nostalgичne i životne priče nastale po duhovitim tekstovima **Moma Kapora**, **Matije Bečkovića**, **Dušana Radovića**, **Galeta Jankovića** i pjesmama **Novih fosila**, **Zdravka Čolića**, **Tome Zdravkovića**, **Lea Martina** i **Olivera Dragojevića**. Glumce na sceni prati pijanistkinja **Tatjana Radunović**, čija muzička pratnja dodatno oslikava atmosferu starog kabarea.

Kabare *Dobra stara vremena* živi već 22 godine, kada je sa njim otvorena nova kabaretska scena *Pozorišta na Terazijama* u Beogradu. Ovaj scenski mozaik do sada je odigran sa velikim

uspjehom na scenama u regionu i širim prostorima Evrope.

U ovom kabareu, emocije izbijaju na površinu i kroz muziku. On širi najljepše poruke, pridružujući različite žanrove, u kojima se spontano, svi usaglase pjevajući.

Glumica **Tanja Bošković** uspješnost ovog koncepta sagledava kroz emocije koje nose riječi poznatih pisaca i višedecenijskih hitova.

Kroz reči pisaca, oživljeno je ono što sve dublje u sebi potiskujemo, a to su emocije. Njih miri muzika, rokersko srce i tamburaška duša, koja se lako prepozna i kojoj se svi spontano pridruže glasno pevajući. A kako i ne bi, kada su ove priče praćene hitovima 70-ih, 80-ih i 90-ih godina a koje i danas rado pevamo kadgod i gdegod se okupimo, cijeni glumica Bošković.

Jedinstvena kombinacija glumačke igre, duhovitih dijaloga i šarma prošlih vremena oživjeće na sceni zahvaljujući vrsnim interpretatorima.

Foto: Studio 011

Kabare različitih žanrova

Upoznajte pozorišta sa festivalskog repertoara

Organizatori različitih umjetničkih formi

Impressario & Colonna bave se produkcijom i organizovanjem gostovanja pozorišnih predstava, kako na scenama u Beogradu, tako i širom regiona. *Impressario & Colonna* postoji od 1997. godine i za to vrijeme su organizovali oko tri hiljade izvođenja.

Kao koproducenti radili su predstave: *Sve za tebe ljubavi*, dok je *Čorba od kanarinca* postavljena na sceni *Zvezdara teatra* 18. februara 2013. i od tada je u kontinuitetu na redovnom repertoaru; *Svlačenje*, rađeno na sceni *Akademije* 28. 3. aprila 2014. i još uvek na redovnom repertoaru,

Foto: Facebook *Impressario & Colonna*

Poznate predstave koje su izašle u njihovoj produkciji su: *Suze su ok*, postavljena na sceni *Zvezdara teatra*, 20. decembra 2007. godine i još uvijek je na redovnom repertoaru tog Pozorišta; *Pozovi M radi užitka* inscenirana je takođe, na sceni *Zvezdara teatra*, 9. aprila 2011. godine i još uvijek je aktuelna; *Pogodi ko dolazi na večeru*, rađena u produkciji UK *Palilula*, a premijerno izvedena 27. aprila 2012. godine.

kao i *Veliki talas*, postavljen na sceni *Zvezdara teatra*, 13. decembra 2014. godine.

Osim predstava koje su nastale u produkciji *Impressario & Colonna*, ta Agencija radi distribuciju kabarea, koncerata klasične muzike, monodrama i odabranih večernjih predstava, izložbe slika i promocije knjiga.

Poziv na izvor:
<https://impressariocolonna.rs>

Odluka i obrazloženje Žirija Nagrade *Veljko Mandić*: Marko Baćović - laureat

Gospodska uzdržanost i diskretni šarm Baćovića

Nagrada *Veljko Mandić*, koju *Nikšićko pozorište* dodjeljuje za doprinos pozorišnom stvaralaštvu, ove godine pripala je glumcu **Marku Baćoviću**. To je jednoglasno odlučio Žiri u sastavu: **Stevan Koprivica**, predsjednik, **Vladimir Đuričić** i **Vladan Gajović**, članovi.

U obrazloženju Žirija, između ostalog navodi se da je Baćovićeva gluma, *scenska i filmska pojavnost određena diskretnim šarmom, gospodskom uzdržanošću gdje se bez velikih gestova ostvaruju veliki umjetnički rezultati*.

Žiri je tu ocjenu utemeljio na bogatoj glumčevoj biografiji, obrazlažući da je Baćović *preko četrdeset godina prisutan na pozorišnim scenama bivše Jugoslavije, danas regiona, Srbije i Crne Gore posebno. Snimio je preko pedeset filmova i tv serija, ne birajući uloge nego svakoj prilazeći sa punim profesionalizmom i ogromnim talentom*.

Završio je *Fakultet dramskih umjetnosti u Zagrebu, što je oblikovalo njegov teatarski izraz, a najznačajnije uloge ostvario je u „Jugoslovenskom dramskom pozorištu“ u Beogradu, radeći sa najvažnijim rediteljima druge polovine XX vijeka. Igrao je u „Narodnom pozorištu“ u Beogradu, „Crnogorskom narodnom pozorištu“ u Podgorici, gdje je neko vrijeme bio i direktor, Večernjoj sceni „Radović“ u Beogradu*.

Igrao je *mного upečatljivo, na radost publike ali i stručne javnosti i kolega koji su znali da cijene njegov rad. Dobitnik je nagrade „Novosti“ na „Sterijinom pozorju“ za ulogu Simona u predstavi „Drama o Mirjani i ovima oko nje“, dva puta je dobitnik godišnje nagrade „Jugoslovenskog dramskog pozorišta“, navodi se u Obrazloženju Žirija*.

Sve ovo je oprijedjelo Žiri da Nagradu *Veljko Mandić* za izuzetan doprinos pozorišnom stvaralaštvu, jednoglasno dodijeli Marku Baćoviću, glumcu koji, kako su naveli, nikada nije zaboravio ni svoj Nikšić, ni Crnu Goru odakle je krenuo u veliki svijet umjetnosti i kojima se sada, ovim trenucima, vraća.

S. M.

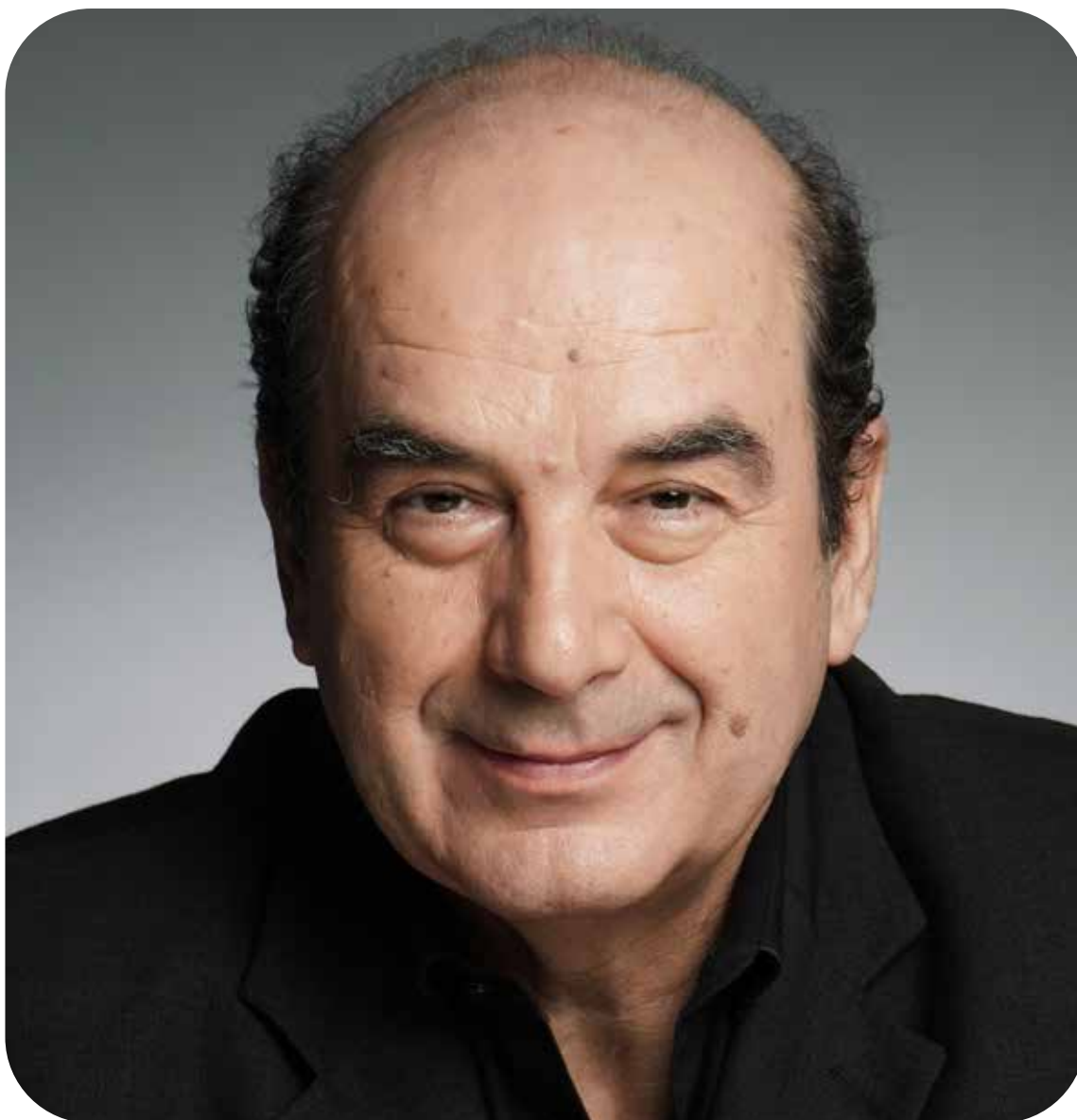
Statua Nagrade sa prvih izdanja Festivala

Intervju povodom: Marko Baćović, dobitnik Nagrade *Veljko Mandić*

Glumac je jedinstven i neponovljiv

U novembarskom rječniku umjetničkih pojmova, grad N je (n)epresušni zdenac rijetkih čestica iz ruku *Mnemosininih kćeri*, koje slave sve tokove umjetnosti. Na tom izvoru u oktavama gdje polifono pjeva de-

vet muza, izviru velikani poezije, nauke i umjetnosti. U rukoveti *Talijske i Melpomene* brojna su imena iz grada N koja su svojim trajanjima životnim i profesionalnim zavrijedila priznanje *Ožiljka koji kazuje* – Nagrade **Veljko Mandić**.

Marko Baćović, laureat Nagrade *Veljko Mandić*

Novembra 2025. kada Nikšić jeste i zvanično evropski studenac iz kog kultura izbija na svim površinama, glumac **Marko Bačović**, diskretnim šarmom, gospodskom uzdržanošću bez velikih gestova ostvaruje raskošan glumački rezultat. A svako dobro djelo zavrjeđuje priznanje.

Dobitnik ste Nagrade *Veljko Mandić*, koja dolazi iz rodnog Nikšića. Šta znači ova Nagrada za Vas kao GLUMCA i prvenstveno ČOVJEKA?

Nikšić je grad za mene magičan, jer su za njega vezane moja prva saznanja o sebi, ljudima i životu. Kažu da se karakter čovjeka izgradi baš u prvih pet godina života, i ja sam se uvijek osjećao Nikšićaninom, iako sam proživio u mnogim mjestima u bivšoj nam državi. Čast mi je primiti priznanje koje nosi ime legendarnog glumca, pisca i reditelja Veljka Mandića, kojeg sam uvijek uživao da gledam, koji je u svakoj ulozi unosio istinsku, jedinstvenu energiju.

U ranijim izdanjima *Međunarodnog festivala glumca*, Nagrada *Veljko Mandić* dodjeljivala se prvobitno za scenski govor, sada je riječ o doprinosu pozorišnom stvaralaštvu. U kom ste dijelu, lično Vi, posebno ponosni, kada govorimo o Vašem glumačkom izrazu?

Jedan sam od osnivača „Dodesta“, uz Slobođana Milatovića, takođe našeg Nikšićanina, i učestvovao sam u prvim jako uspješnim predstavama, a poslije smo sarađivali u njegovoj fantastičnoj režiji predstave „Emigranti“, koju smo igrali u CNP-u, Mladen Nelević i ja. U CNP-u u sam igrao u jako lijepoj predstavi „Koza ili ko je Silvija“, a trenutno igram u Nušićevom „Pokojniku“, u režiji Ego na Savina, koja će, nadam se, još dugo biti na repertoaru. Igrao sam i u nekim studentskim i kratkim filmovima mladih talentovanih crnogorskih reditelja, i nadam se makar malo učestvovao u njihovom razvoju, kao i u dugometražnim filmovima, „Sirin“, Senada Šahmanovića i „Potop“, Dušanke Belade, čija će premijera biti ovih dana. Kao direktor u CNP-u, trudio sam se za te dvije godine, koliko mi je omogućavao Zakon o starosnoj penziji, da dovedem neke dobre reditelje, da napravimo uzbudljive predstave, da vratimo publiku u pozorište i da afirmišem što sam više mogao mladih talentovanih glumaca, ko-

jih trenutno u Crnoj Gori ima zaista mnogo. I ovu priliku koristim da apelujem na Ministarstvo kulture da odobri sistematizaciju po kojoj bi svake godine dozvolili prijem bar dva mlada glumca u CNP, u narednih nekoliko godina.

U Obrazloženju *Žirija* za dodjelu Nagrade *Veljko Mandić*, navodi se da Vaša gluma - scenska i filmska pojavnost odredjena je diskretnim šarmom, gospodskom uzdržanošću gdje se bez velikih gestova ostvaruju veliki umjetnički rezultati. Na početku i kraju svega je GLUMAC. Zbog čega je glumac uvijek moćan i trajan bez obzira na sve izazove ljudskog i životnog trajanja?

Hvala Žiriju na lijepim riječima. Glumac je moćan zato što je on istovremeno i autor, i instrument svoga stvaranja a, u interpretaciji uloge učestvuje svojim sveukupnim životom, svojim doživljajem svijeta, saosjećajnošću, svojim promišljanjem čovjekove drame života, svojom duhom i radošću igre. Lik koji gledamo na sceni čini spoj onoga što je dramatičar napisao kao ulogu i ličnosti glumca, i to se odvija živo pred očima publike i uz njihovo saučestvovanje. Zato će glumac uvijek biti dragocjen, nezamjenjiv, uvijek jedinstven i neponovljiv.

Nikšić je dobio titulu *Evropske prestonice kulture*, a Vi ste prvi dobitnik umjetničke nagrade, kada je i naš GRAD dobio značajan status na evropskoj mapi kulture. To priznanje za Nikšić i Crnu Goru je značajno. Šta ono može donijeti GLUMCU i njegovom stvaralačkom zamahu?

Mislim da je za dobijanje te titule, uz pjesnike, pisce, muzičare, pjevače, slikare koje je iznjedrio ovaj grad, uveliko zaslužno i Nikšićko pozorište koje oživjelo dolaskom Radinka Krulanovića i Janka Jelića, o čijem sam se entuzijazmu i posvećenosti uvjerio lično dok sam bio direktor pozorišta, i daje snažan pečat kulturnom životu Nikšića, u kojem stasava jedna nova generacija glumaca kao što su, između ostalih, Stevan Vuković i Maja Stojanović, a koja će inspirisati nove djevojčice i dječake iz Nikšića da se bave dramskim umjetnostima.

Milena Radonjić

Ožiljak koji kazuje

Veljko Mandić, doajen crnogorskog glumišta, jedan od najuniverzalnijih jugoslovenskih dram-skih umjetnika igrao dramskog heroja, tananog nervčika, bivao lucidni komičar, ono čudesno scensko biće što u sebi sjedinjuje praiskone glumačke vještine od rimskih mima do likova iz komedije del arte, s najdužim emanacijama teatarskog duha. Ono biće koje je shvati-lo da je život trošan i nesavršen, da je igra potrebna kao hljeb da bi svoje bližnje vidalo od njihovih rana. Sa sobom u grob ponio je i svoju masku i svoju tajnu. A nama je, prasluku te maske, ostavio da ga po njoj pamtimo.

U bogatom scenskom životu, Mandić je odigrao mnogo značajnih i velikih uloga: *Vuka Mićunovića*, *Teodosija Mrkojevića*, *Tezeja*, *Lanja*, skitnicu, mornara, propalog generala, izgubljenog skojevca... Oni koji su ga gledali pamtiće ga najviše po kreaciji Njegoševih likova. Tu magijsku Njegoševu riječ - tu harmoniju zvuka, mašte i smisla, Veljko Mandić je izgovorom i neuhvatljivim pokretom pretvarao u scensku sliku. Svi mi smo gotovo jednom za svagda zapamtili Nje-goševe stihove i od djetinstva gajimo prema toj riječi čitav jedan mali kult. Veljko se Njegoševoj riječi vraćao i kao vlastitom utočištu.

Veljko Mandić – ime koje se brani od zaborava

Lik *Vuka Mićunovića* tumačio je 1961. godine u „*Gorskom vijencu*“, reditelja *Nikole Vavića*, na sceni *Crnogorskog narodnog pozorišta*. Deset godina kasnije, na istoj sceni, u predstavi „*Lažni car Šćepan Mali*“, reditelja *Blagote Erakovića*, tumači *Teodosija Mrkojevića*. Impo-novala su u ovoj predstavi Mandićeva fina psihološka nijansiranja, paradoksalna, a u punoj funkciji, distanca od kolektiva i tumačenje mudrosti i opreznosti.

Ovaj glumac je duboko odan Njegošu i znalački interpretator njegovog djela u pozorištu i na filmu. Njegoševa metafizička riječ je u Mandićevom tuma-čenju, duhom iscijedena iz nerečene volje naroda. On je shvatio, da je negdje u toj riječi, koja nosi svu ener-giju ljubavi i sav potencijal mržnje, i duhovna kuća naroda kome pripada, kao dramski umjetnik. Godine 1974. igra veoma uspješno *Igumana Stefana* u „*Gor-*

skom vijencu“, u režiji *Blagote Erakovića*, takođe na sceni *Crnogorskog narodnog pozorišta*.

U Crnogorskom narodnom pozorištu, sa čijim je duhom neraskidivo vezan, proveo je najveći dio živo-ta. Mandić je zajedno sa *Borom Begovićem* i *Dragicom Tomas*, dvije decenije bio „zaštitini znak“ ove kuće.

Šezdesete i sedamdesete godine minulog vijeka, u pozorišnoj istoriji predstavljaju vrijeme prodora izra-zito avangardnih ideja. Poslije prodora teatra apsurd-a, slijedio je buran proces obračuna sa građanskom pozorišnom tradicijom. Otuda i pojam tzv. totalnog teatra i niza varijanti: ritualno, surovo, asketsko, fizič-ko pozorište panike. Ta previranja u jugoslovenskom pozorištu dodirnula su i crnogorski teatarski prostor, mada je strah od promjena bivao golem, a „odbrana“ jaka. Veljko Mandić, vaspitan na vrijednostima rea-lističkog i epskog pozorišta, dosljedno se držao svoje estetike, ali u tim strujanjima zahvaljujući čudesnoj intuiciji, neiscrpnom daru i antidogmatskom shvata-nju poziva dramskog umjetnika – bio je protagonista, prije svega, modernog senzibiliteta.

Sve umjetničke produkcije, osim pozorišnih, mogu se očuvati: knjiga se čuva i kada minu vjekovi, muzika se reprodukuje nanovo, slike i skulpture odvajkada pr-kose vremenu, opiru se prolaznosti i smrti u galerijama i muzejima, stare filmove možemo gledati u kinoteka-ma. Jedino pozorišna predstava prođe, umire, potone u zaborav. Neopozivo i zauvijek. Veljko Mandić pripa-da odabranima. Jedan od malobrojnih koji je uspijevao da pobijedi ovu efemernost. Mnoge njegove uloge ni-jesu umirale sa predstavama. Kritika mu je ipak ostala dužna, jer njegov rad nije dovoljno analiziran. Neka umjesto komentara budu navedene pomalo cinične riječi Entoni Kveja, enleskog glumca i reditelja: „*Što se tiče besmrtnosti, mi pozorišni stvaraoci, zavisimo od raspoloženja, ukusa i znanja i pozorišnog kritičara*“.

Veljko Mandić je jedan od rijetkih crnogorskih dramskih umjetnika čije će ime braniti od zaborava i filmsko stvaralaštvo. On je na filmskoj traci u saradnji sa najpoznatijim rediteljima, od *Velja Stojanovića* i *Velj-ka Bulajića* do *Zdravka Velimirovića*, *Živojina Pavlovi-ća* i *Sergeja Bondarčuka*, ostvario preko dvadeset uloga. Njegova filmska gluma bila je realistička, ponekad sa nijansom duboko proživljenog naturalizma. Sa odlič-nim rediteljima, Mandić je ostvario izvrsne uloge, a tamo gdje je film bio osrednji ili slab, njegova glumačka tajna nije mu dozvoljavala da se spusti ispod umjetničke vjerodostojnosti i da iznevjeri ljudsku prirodu.

Veljko Mandić je najuniverzalniji crnogorski dramski umjetnik: glumac, pisac pozorišnih ko-mada, režiser, organizator i da ovim povodom pa-rafriziramo Brehta: njegova umjetnost je doprinijela najvećoj umjetnosti, umjetnosti življenja, umjetnosti posvećenja.

Milorad Bošković
(časopis *Pozorište*)

Upečatljiv glumački habitus

Veljko Mandić, glumac, dramski pisac, adaptator, reditelj i animator pozorišnog života, rođen je 10. oktobra 1924. godine u Nikšiću, gdje je stekao osnovno i gimnazijsko obrazovanje. Završio je *Školu za animatore dramskih družina Jugoslavije*, u klasi **Vjekoslava Afrića**. Jedan je od inicijatora formiranja prvih poslijeratnih kulturno-umjetničkih društava – *Radoje Dakić i Zahumlje*, a kasnije i *Narodnog pozorišta*. Njegov glumački opus ostavio je snažan pečat na razvoj pozorišnog života Crne Gore u drugoj polovini 20. vijeka. To se ne ogleda samo u Veljkovoj glumačkoj estetici, već i posvećenosti pozorištu i umjetnosti življenja teatra.

Mandić se glumom počeo baviti u SKUD Radoje Dakić, tumačeći glavne uloge u predstavama *Mašenjka* (1947/48) i *Vatra i pepeo* (1948). Igrao je u drami *Nemirna starost* sa čijom je premijerom 4. juna 1949. godine počelo sa radom *Narodno pozorište*, na čijim daskama se ostvario ne samo kao glumac, već i odličan adaptator i reditelj. Kasnije je na nikšićkoj sceni tumačio na desetine uloga, među kojima su poseban trag ostavile one u predstavama: *Monserat* (1951/52), *Koštana* (1951/52), *Sumnjivo lice* (1953), *Porodica Blo* (1953/54), *Dobri vojnik Švejk* (1954/55), *Podzemlje pakla* (1954/55), *Gospodska krv* (1955), *Dvije kristalne čaše* (1958), *Dugonja, Trbonja i Vidonja* (1952)... Polovinom minulog vijeka, osim nikšićke pozorišne scene, imao je angažmane u *Jugoslovenskom dramskom i Kragujevačkom pozorištu*. U martu 1956. godine prelazi da radi u *Gradsko narodno pozorište Titograd* (danas CNP) i ostaje do septembra 1957, kada se vraća u *Narodno pozorište*, gdje radi do 1961. godine boreći se za njegov opstanak. Nije se mirio sa činjenicom administrativnog gašenja Pozorišta u Nikšiću, zbog čega je često

učestvovao u radu i razvoju dramske sekcije *Zahumlja*. Sa rediteljem Blagotom Erakovićem 1974. godine osnovao je *Otvoreno pozorište* u Nikšiću iz čije produkcije nastaje Mandićeva *Đvojačka kula*, koja je imala zapažena izvođenja u svim vodećim pozorištima Jugoslavije. U nikšićkom *Narodnom pozorištu* i kasnije u *Zahumlju* uspješno se bavio i režijom. U periodu od 1954. do 1976. godine na scenu je postavio 22 drame: *Žorž Danden* (1954), *Silom ljekar* (1954), *Gospodska krv* (1955), *Bludnica dostojna poštovanja* (1958), *Dnevnik Ane Frank* (1958), *Uzoran muž* (1959), *Iz mraka* (1959), *Dugonja, Trbonja i Vidonja* (1959), *Doživljaji Nikolettine Bursaća* (1959), *Lisica i grizde* (1959), *Pljusak* (1959), *Kutak za igračke* (1960), *Siroto moje pametno dijete* (1959/60), *Čežnja pod brestovima* (1959/60), *Čarobna frula* (1960), *Mišolovka* (1960), *Nina* (1960), *Izgubljeni moj ded „ili drveni tanjir“* (1961), *Na trnu i kamenu* (1961), *Topaz* (1961). Na sceni Zahumlja, 1976. godine oživljava tri drame: *Nora*, *Porodica Blo* i *Zvek* (1976).

U *Crnogorskom narodnom pozorištu* ostvario je četrdesetak uloga (32 u režiji Blagote Erakovića). Neke od predstava u kojima je ostvario značajne uloge su: *Biberče* (1956), *Dvije kristalne čaše* (1957), *Muž, žena i smrt* (1961), *Sumnjivo lice* (1962), *Hajka* (1962), *Mrtvo duboko* (1963), *Maksim Crnojević* (1964), *Antigona i oni drugi* (1964), *Arsenik i stare čipke* (1965), *Ujka Vanja* (1965), *Stanoje Glavaš* (1965), *Hvalisavi vojnik* (1966), *Crveni admirali* (1967), *Neprijatelj naroda* (1968), *Kapa nebeska* (1969), *Kanjoš Macedonović* (1970), *Omer i Merima* (1970), *Lisistrata* (1970), *Prorok* (1970), *Crveni petao leti prema nebu* (1971), *Svečanost se odlaže* (1971), *Podanici* (1972), *Čovjek je vidik bez kraja* (1972), *Gorski vijenac* (1960; 1973), *Mister Dolar* (1973), *Lažni car Šćepan Mali* (1969; 1987)...

Odigrao je oko stotinu uloga u filmovima i televizijskim serijama najznačajnijih crnogorskih i jugoslovenskih reditelja. Kritika smatra da je podjednako bio uspješan i u glavnim i u sporednim ulogama. Mandićev filmografski opus je ujedno i dio kinematografije svih bivših jugoslovenskih republika, a igrao je i u filmovima strane produkcije.

Karijeru na filmu započinje 1956. godine u dva ostvarenja – *U mreži* i *Zle pare*, u produkciji Lovćen filma iz Budve. Jedan period ostaje isključivo vezan za pozorište da bi opet zablistao na filmu 1968. godine u *Lelejskoj gori* (Filmski studio Titograd i Kosmet film; 1968). Kasnije se redaju na desetine njegovih filmskih uloga i uloga u serijama, a najpoznatije su u naslovima: *Nizvodno od sunca* (Dunav film; 1969), *Horoskop* (Bosna film, Kinema Sarajevo; 1969), *Tišine* (1972), *Hajka* (Centar filmskih radnih zajednica Beograd; 1977), *Vrhovi Zelengore* (Filmski studio Titograd, Zeta film Budva, Centar FRZ, Kosova film Priština, Jadran film; 1976), *Petrijin venac* (Centar film, TV Beograd; 1980), *Dorotej* (Avala film Beograd; 1981), *Maratonci trče počasni krug* (Centar film; 1982), *Šest dana juna* (Art film 80; 1985), *U ime naroda* (Avala Pro Film, Zeta film Budva, Centar film Beograd; 1987), *Pusta zemlja* (RTV Titograd; 1981), *Đekna još nije umrla, a ka' će ne znamo* (RTV Titograd; 1988).

Veljko Mandić je prvi profesionalni glumac u Crnoj Gori koji je pisao drame. Književna i pozorišna kritika ga prepoznaje kao rodonačelnika savremene crnogorske drame i njegova djela su nastavna jedinica u silabusu *Istorije crnogorske drame*. Autor je deset dramskih tekstova: *Snaha je doputovala*, *Moj zet direktor*, *Todorova ženidba*, *Ima riječ drug Mirotočivi*, *Svrake*, *Istini slično*, *Đvojačka kula*, *Na petom boju*, *Paun i jorgovan*, *More do koljena*. Napisao je i scenario *Selo, selo Tisovo*.

Poznati dramski pisac i profesor Stevan Koprivica, komentarišući Mandićev dramski rukopis, ističe da je on *kao pisac koristio svoj*

*posmatrački dar, osjećaj za finu ironiju, locirajući svoje dramske priče u naš mentalitet, ali ne praveći od toga samodovoljnost koja je često domaće pisce vodila u karikaturalnost, nego je umio da svoje likove određuje vješto i sugestivno artikulisanim dramskim karakterom. Pisao je mnogo više nego što je ondašnja, a i današnja crnogorska pozorišna produkcija bila kadra da realizuje. Simplifikovan kada je u pitanju dramska priča, rukovodeći se onim Didroovim uputom „što prije i brže ka dramskoj krizi“, Mandić je pokazivao da barata visokim umijećem tehnike dramskog pisanja. U osvrtu na objavljenu zbirku *Drame*, Koprivica konstatuje da je to način da se Mandićeve drame ponude nekom novom čitanju, nekom novom rediteljskom senzibilitetu koji bi pronasao ono što, možda, do sada nijesmo vidjeli.*

Mandić je dvostruki je dobitnik *Trinaestojulske nagrade* za uloge – *Ujka Vanja* u istoimenoj predstavi (1965) i *Teodosije Mrković* u predstavi *Lažni car Šćepan Mali* (1970). Laureat je i *Nagrade 19. decembar* (1968), *Zlatne arene* na Pulskom filmskom festivalu za ulogu u filmu *Vrhovi Zelengore* (1976), *Nagrade za najbolju mušku ulogu* na Niškom filmskom festivalu za ulogu u filmu *Derviš i smrt* (1974), kao i drugih društvenih i glumačkih priznanja. Mandić je umro u Nikšiću 19. novembra 1988. godine.

Nikšićko pozorište je 2006. godine ustanovilo Nagradu *Veljko Mandić za poseban doprinos pozorišnom stvaralaštvu*. Do sada je to značajno priznanje dobilo jedanaest dramskih stvaralaca: Drago Malović (2006), Branislav Mićunović (2007), Blagota Eraković (2008), Goran Bulajić (2009), Mira Stupica (2010), Dragica Tomas (2011), Nikola Vavić (2015), Sreten Perović (2017), Božo Koprivica (2019), Andrija Milošević (2021), Vladan Gajović (2023) i Marko Bačović (2025).

(Pozorišni i filmski stvaraoci (iz) Nikšića
1945-2025)

Festival u slavu GLUMCA

Međunarodni festival glumca, pozorišna svetkovina čiji je producent i organizator **Nikšićko pozorište**, u osnovi je posvećen Njegovom visočanstvu **GLUMCU** i njegovim valerima, kao osnovama dramske umjetnosti i pozorišta uopšte. Utemeljen na tom teorijskom, ali i praktičnom postulatu, Festival je prolazio kroz različite forme. Njegov istorijat potiče iz ranih devedesetih godina minulog vijeka, u vrijeme kada pozorište u Nikšiću nije ni postojalo. Kulturno umjetničko društvo *Zahumlje* tih godina, kao i ranije, kroz svoje programe je njegovalo i pozorišne izraze, čime se održavala prekinuta nit pozorišnog stvaralaštva u Nikšiću. U *Zahumlju* je pokrenuta ideja o organizovanju pozorišnog festivala. Tako je u **aprilu 1995. godine** održan **Prvi festival monodrame Crne Gore**. Već sljedeće godine (1996), *Festival monodrame* prerastao je u **Jugoslovenski festival pozorište jednog glumca**. U maju sljedeće godine (1997), održan je **II Jugoslovenski festival Pozorište jednog glumca**. U aprilu 1998. godine **III Jugoslovenski festival Pozorište jednog glumca**. Naredne godine (1999) Jugoslovenski festival *Pozorište jednog glumca* nije održan. Kao **Međunarodni festival glumca** ustanovljen je i realizovan 2000. godine, takođe u organizaciji *Zahumlja* i poslije toga je nastupila sedmogodišnja pauza.

Nikšićko pozorište u februaru 2007. godine, obnovilo je tu značajnu pozorišnu smotru, koja je okupila pozorišne stvaraoce sa prostora bivše Jugoslavije. Od tada je Festival ostvario višestruku misiju. Festivala izdanja, od 2007. godine do danas, pozorišnoj publici su podarila potpunu žanrovsku raznovrsnost. Istovremeno, Festival je ponudio u glumačkom izrazu i iskazu, široku raznolikost u kreaciji i interpretaciji. Kroz svoju razvojnu genezu i hronologiju, Festival je tragao upravo za svojom prepoznatljivošću. Kroz izdanja, organizaciju i produkciju Nikšićkog pozorišta, konačno je utemeljio svoje biće i suštinski se ostvario kao Festival glumca, odnosno potvrdio svoje ime i ustanovio sopstveni identitet.

U teatarskom smislu, Festival je iz godine u godinu poprimao duh, i sa aspekta dramaturške i teatrološke nauke, postao „akademija u malom“. Tako je stvorio i opravdao sopstvenu osobenost. Baštineći bogatu kulturnu i pozorišnu tradiciju, Nikšić je uvijek imao prepoznatljivu pozorišnu publiku. Tokom posljednjih izdanja, Festival je

doveo izrazito mladu i senzibilnu publiku, što je još jedan kvalitet i posebna misija cjelokupnog projekta, koji, prema ocjenama učesnika, pozorišnih kritičara i teatrologa, ima sigurnu budućnost. Festival je u Nikšić „doveo“ velika glumačka i rediteljska imena iz zemlje i regiona, među kojima su: Špiro Guberina, Ivica Vidović, Zijah A. Sokolović, Mirjana Karanović, Voja Brajović, Milan Lane Gutović, Neda Arnerić, Ana Karić, Boris Buzančić, Meto Jovanovski, Joana Popovska, Emir Hadžihafizbegović, Sergej Trifunović, Mirsad Tuka, Boris Liješević, Dobrila Stojnić, Slobodan Ljubičić, Elizabeta Đorevska, Nataša Ninković, Dragan Pele Petrović, Jasna Đuričin, Mirko Vlahović, Mladen Nelević, Nada Vukčević, Nikola Ristanovski... Oni i njihove druge kolege različitim artizmima, u rediteljskim bravurama najpoznatijih imena sa prostora bivše Jugoslavije, Festivalu su dali posebnu umjetničku vrijednost, zbog čega je između ostalog i prepoznatljiv.

Sadržaj:

Program Festivala; Riječ više; Intervjui:

<i>Pogledajmo u oči Dionisa</i>	3
Program Festivala	4
Riječ selektora Festivala, Miloša Latinovića	6
Intervju povodom: Miloš Latinović	7
Riječ predsjednika Savjeta Festivala, Janka Jelića	9
Intervju povodom: Janko Jelić	10
Festival Glumcu u čast	12

O predstavama i pozorištima sa festivalskog repertoara:

<i>Uhvati zeca / Univerzalna priča o prijateljstvu</i>	13
<i>Narodno pozorište u Sarajevu i MESS / Tradicija pozorišnog izraza</i>	15
<i>Iskupljenje / Donkijhotovska borba sa vjetrenjačama mraka i licemjerstva</i>	17
<i>Novosadsko Srpsko narodno pozorište – važna kulturna adresa</i>	19
<i>Udovica živog čoveka/ Porožna granica urnebesne tragedije i klaustrofobične komedije</i>	21
<i>Zvezdara teatar – umjetnost pod reflektorima zvijezda</i>	23
<i>Cyrano / Uspješan balans tradicionalnog i radikalno savremenog teatra</i>	25
<i>Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu / Duga tradicija života pozorišta</i>	27
<i>Predmet Medeja / Savremena priča uokvirena univerzalnošću klasike</i>	29
<i>Crnogorsko narodno pozorište i Kulturni centar Bar / Adrese modernog pozorišnog izraza</i>	31
<i>Kabare Dobra stara vremena / – Glumačka igra i pjesme u šarmu minulih vremena</i>	33
<i>Impressario & Colonna – organizatori različitih umjetničkih formi</i>	34

Nagrada Veljko Mandić:

<i>Odluka i obrazloženje Žirija Nagrade Veljko Mandić: Marko Baćović - laureat</i>	35
<i>Intervju povodom: Marko Baćović, dobitnik Nagrade Veljko Mandić</i>	36
<i>Kultura sjećanja uz dodjelu Nagrade Veljko Mandić - Ožiljak koji kazuje</i>	38
<i>Biografija Veljka Mandića / Upečatljiv glumački habitus</i>	39
<i>Geneza Festivala / U slavu GLUMCA</i>	41
<i>Impresum:</i>	43

Ministarstvo
kulture
i medija

ОПШТИНА НИКШИЋ

JU Nikšićko pozorište
Trg Save Kovačevića br 5

Tel.040/ 213-566
e-mail: niksickopozoriste@gmail.com

Redakcija biltena
Urednica: **Slavojka Marojević**
Novinarke: **Milena Radonjić** i **Slavojka Marojević**
Dizajn korica Biltena: **Sandra Gardašević**
Dizajn i grafički prelom sadržaja Biltena: **Nikola Kadović**
Tehnička priprema tekstova: **Vesna Vukićević** i **Anka Tomić**

e-mail redakcije Biltena: niksickopozoriste.id@gmail.com

Štampa:
RAS PRESS

ЦИП – каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISSN 2661 – 2534 = Međunarodni festival glumca (Bilten festivala)
COBISS:CG – ID 37070864

OPŠTINA NIKŠIĆ

NIKŠIČKO POZORIŠTE

Ministarstvo
kulture
i medija

MEĐUNARODNI FESTIVAL GLUMCA Nikšić 2025.

16. novembar (nedjelja)
Nikšićko pozorište u 20 časova

Svečano otvaranje 21. Međunarodnog festivala
glumca – Nikšić 2025. i dodjela Nagrade „Veljko Mandić“

Lana Bastašić
UHVATI ZECA
Režija Lajla Kaikčija
Narodno pozorište Sarajevo i Scena MESS

17. novembar (ponedjeljak)
Nikšićko pozorište u 20 časova

Branimir Šćepanović
ISKUPLJENJE
Režija Veljko Mićunović
Srpsko narodno pozorište Novi Sad

18. novembar (utorak)
Nikšićko pozorište u 20 časova

UDOVICA ŽIVOG ČOVEKA
Pisac i reditelj Dušan Kovačević
Zvezdara teatar Beograd

19. novembar (srijeda)
Nikšićko pozorište u 20 časova

Rostand/Taufer/Dikanović
CYRANO
Režija Vito Taufer
Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu

20. novembar (četvrtak)
Nikšićko pozorište u 20 časova

Nije direktno baziran na Euripidovoj tragediji,
ali je njom inspirisan
PREDMET MEDEJA
Režija Diego de Brea
Crnogorsko narodno pozorište Podgorica
i JU Kulturni centar Bar

21. novembar (petak)
Nikšićko pozorište u 20 časova

Dodjela nagrada i svečano zatvaranje
21. Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2025.

U čast nagrađenih
Kabare
DOBRA STARA VREMENA
sa Radom Marjanovićem, Tanjom Bošković
i Stevanom Pialeom
Agencije Impressario & Colonna Beograd

Svake večeri u 22 časa
Razgovori o predstavama
u foajeu Nikšićkog pozorišta
Moderator Radisav Jevrić

**„SVAKO JE SJENA
SEBE SAMOG“** Šekspir